

**GİRNE AMERİKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ**

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENLİĞİ
BÖLÜMÜ**

**KIBRIS TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE ARAPLARA VERİLEN KIZLARLA
İLGİLİ ANILAR-I**

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN:
AHMET ERDEM MERTCAN**

**DANIŞMAN:
ÖĞR.GÖR.ZEKİ AKÇAM**

**GİRNE
ŞUBAT 2010**

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	
TEŞEKKÜR SAYFASI.....	iii
1.BÖLÜM GİRİŞ.....	5
1.1.Problem.....	7
1.2.Amaç.....	7
1.2.1 Sınırlılıklar.....	7
1.2.2. Varsayımlar.....	8
1.2.3.Tanımlar.....	8
1.3.Çalışmanın Önemi.....	9
2.BÖLÜM KAYNAK ARAŞTIRMA VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	9
3.YÖNTEM.....	9
2.4.1.Araştırmanın Modeli.....	9
2.4.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	10
2.4.3.Verilerin toplanması.....	10
4.BÖLÜM. BULGU VE YORUMLAR.....	11
4.1. Derleme I (Eralp Adanır).....	11
4.2. Derleme II (Arif Şentürkmez).....	16
4.3. Derleme III (Beyzade Beysoy).....	19
4.4. Derleme IV (Ayşe Yavuzlar).....	24
4.5. Derleme V (Rahmeli Mercan).....	27
4.6. Derleme VI (Orhan Gencer).....	32
4.7. Derleme VII (İbrahim Hamza).....	36
4.8. Derleme VIII (Pembe İbrahim).....	39
4.9. Derleme IX (Sadık Parlaktepe).....	42
5.BÖLÜM. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	46
5.1.Sonuç.....	46

5.2.Öneriler.....	48
KAYNAKÇA.....	49
SÖZLÜ KAYNAKLAR.....	49
İNTERNET KAYNAKLARI.....	50
EKLER.....	51
EK1: Arapların Kıbrıstan Kız Almaları Kıbrıslı Türk Ailelerin Araplara Kız Satmaları.....	51
EK2: Konuyla İlgili Çalışma Yapan Neriman Cahit'in Kitabı Hakkındaki Haber.....	63

SOSYAL BİLİMLER VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Öğr. Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Mezuniyet Projesi / Tezi olarak kabul edilmiştir. Böl.

Jüri Üyeleri:

İmza:

Başkan: Doc. Dr. Hasan HAKSAL
Üye: Doc. Dr. Mustafa ASLAN
Üye: Öğr. Gör. Zeki AKÇAM

[Signature]
[Signature]
[Signature]

030503220 Numaralı Ahmet Erdem MERTCAN
tarafından hazırlanan
Kıbrıs Türk Halk Kültüründe Açıplara Yeniden
Hitlerler İlgili Anılar - I konulu Yüksek Lisans
Mezuniyet Projesi, Girne Amerikan Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitüsü
Proje /Tez Yazım Kurallarına uygundur.

[Signature]
Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri
Enstitüsü Müdürü

ÖZET

KIBRIS TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE ARAPLARA VERİLEN KIZLARLA İLGİLİ ANILAR-I

Ahmet Erdem Mertcan

Tezsiz Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Öğretim Görevlisi:ZEKİ AKÇAM

Yapmış olduğumuz araştırmada, 1930 ve 1950 yılları arasında Kıbrıs'ın İngiliz sömürgesinde bulunduğu dönemlerde, Arapların Kıbrıs'a gelerek Kıbrıslı Türk kızlarını, simsarların yardımı ve kızların ailelerine vermiş oldukları para ile kendilerine eş olarak almaları konu edilmiştir. Konuyu araştırmak için 1930 ve 1950 yılları arasında yaşamış olan Kıbrıs Türkleri ile çeşitli derlemeler yaptık; yapmış olduğumuz derlemeler sonucunda Kıbrıs'ta 1930 ve 1950 yılları arasında Kıbrıs'a gelen Araplar para karşılığı Kıbrıs Türk kızlarını satın almışlardır. Kızların satılması tamamı ile o dönemde yaşanan maddi olumsuzluklardan kaynaklanmaktadır. Para karşılığı satılan bu kızların kesinlikle gönlü olmadan babalarının zorları ile Araplara verildiğini tespit ettik.

TEŞEKKÜR

Yapmış olduğum araştırma sırasında, araştırmanın her aşamasında benden yardımlarını esirgemeyen, Girne Amerikan üniversitesinde öğretim görevlisi olan değerli hocam Zeki AKÇAM'a şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim. Aynı zamanda araştırmalarım sırasında benden yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşlarımla Taner KOROŞ ve Didem ESKİMEZ'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

1.BÖLÜM GİRİŞ

1930 ve 1950 yılları arasında Kıbrıs'ın İngiliz sömürgesi altında bulunduğu dönemlerde maddi imkânsızlıklar ve zor şartlarda bulunmaları nedeniyle, Kıbrıs Türk kızları o dönemlerde Kıbrıs'a gelen zengin Araplar'la evlendirilmiştir. Adada Kıbrıs Türk kızlarının evlendirilmesi (satılması¹) hakkında çok geniş bir araştırma yapılamamıştır. Bunun nedeni de konu ile ilgili toplu bir çalışmanın olmayışı ve konunun hatırlanmak istenmeyişi olabilir. Aslında herkes tarafından bilinen hadise son zamanlarda gündeme alınmış ve incelenmeye başlanmıştır. Biz de bu irdeleryiştten yola çıkarak konu ile ilgili kronolojik olarak bilgi vermeye çalışacağız.

Konuyla ilgili olarak Özen Çatal bir gazete yazısından hareketle “Kıbrıs da Araplara satılan Türk kızlarının dramı o yıllarda da çeşitli gazete, makalelere konu olmakta ve bu toplumsal soruna parmak basılmaktaydı. Konuya hassasiyet gösteren Kıbrıslı Türklerden Mustafa Bitirim bu konuda yazdığı makaleleri 18 sayfalık bir kitapçık da toplayarak Arap memleketinde askerlik yaparken görüp duyduklarını halkla paylaşmıştı. Bitirim'in hazırladığı broşür 1945 yılı ağustos ayında “En büyük felaketin iç yüzü: Biz kızlarımız ve Araplar aman ne oluyoruz?” başlığı ile Rum Zavallis Basım evinde basılmıştı” (2009:21) bilgilerini vermektedir. Konuyla ilgili problem durumuna geçmeden evvel kısaca Kıbrıs'ın siyasî tarihine deyinmeye çalışacağız. Böylece olayın maddî ve siyasî nedenleri de ortaya konmaya çalışılacaktır.

Kıbrıs'ta Osmanlı İdaresi

“Kıbrıs, Lala Mustafa Paşa komutasındaki ordu ve Piyale Paşa komutasındaki donanma tarafından, 1 Temmuz 1570'de başlayıp 7 Ağustos 1571'de Mağusa'nın Venediklilerden alınması ile sonuçlanan bir seferle Osmanlı idaresine girdi. Bu tarihte adada çok az sayıda Ortodoks Rum vardı. Çünkü Venedikliler Katolik idi ve Ortodoks Kilisesi'ne yaşama hakkı tanımıyordu. Osmanlı İmparatorluğu Ortadokslara serbestçe kilise kurma ve gelişme imkanı sağladı. Böylece adada Ortodoks Kilisesi gelişti ve Katolik Kilisesi etkinliğini kaybetti. Osmanlılar Kıbrıs'ı fethettiği zaman ada nüfusu 150. 000 idi. Sefere katılan askerlerden 30. 000'i adaya yerleşti. Ayrıca çıkarılan bir ferman ile Karaman, İçel, Darende, Niğde, Kayseri, Zülkadriye, Bozok, Alaiye, Teke ve Manavgat'tan toplam 5720 hane Kıbrıs'a göç ettirildi ve Kıbrıs Beylerbeyilik yapılarak bu eyalete Baf, Mağusa ve Girne

¹ Bu kavram özellikle kaynak kişiler tarafından ortaya konmuş olup Kıbrıs Türk kızlarının Arap'lara para karşılığında satılmasını karşılamaktadır.

Sancakları ile birlikte Alaiye, Tarsus, İçel, Zülkadriye, Sis ve Trablus, Şam Sancakları bağlandı.” (Vikipedi, özgür ansiklopedi)

Yukarıda da görüleceği üzere Osmanlı İmparatorluğu’nun adayı fethetmesi ile birlikte Türkler adanın çeşitli yerlerine yerleştirilmiştir. Dolayısı ile yoğun Türk nüfusu adanın fethi ile oluşmuştur. Adada 1571 öncesi Türk nüfusu ile ilgili birçok bilgi olmasına rağmen ve konu tartışıldığından dolayı bilgi vermeyeceğiz. 1571-1878 yılları arasında ada Osmanlı İmparatorluğu idaresinde iken 1878 yılında İngilizlere kiralanmıştır. Bu tarihten sonra Türkler siyasî ve ekonomik olarak zor günler geçirmeye başlamıştır. Bunun neticesinde Türkiye, İngiltere vb. ülkeler göç başlamıştır. Buna karşın adada kalan Türkler ise özellikle Rumların siyasî ve ekonomik olarak güçlenmeye başlamasıyla kendilerine farklı geçim yolları bulmaya çalışmışlardır. İşte bu noktada Kıbrıs Türkleri kızlarını para karşılığında Araplara vermeye başlamışlardır. En yoğun yaşandığı dönem ise 1920 ve 1950 olarak söylenebilir. Bu dönem hakkında bilgi vermenin faydalı olacağı inancındayız.

1923-1960 Dönemi

“Bu dönem Kıbrıslı Türkler için en zor dönemlerden biridir. Bir yandan İngilizler’in baskısına bir yandan da Rumlar’ın tedhiş eylemlerine hedef oldular. 1923 yılında oluşturulan yasama meclisi 9 Rum, 3 Türk ve 6 da İngiliz Hükümeti tarafından atanan 18 üyeden meydana geliyordu.... 1925 yılında meclis 12 Rum, 9 İngiliz ve 3 Türk üyeden oluşturul (du). Buna rağmen Rumlar ENOSİS’i gerçekleştirmek için ilk isyanlarını 1931 yılında gerçekleştirdiler. Bunun üzerine meclis fes edildi ve 1933 yılında 4 Rum, 1 Türk üyeden oluşan Danışma Meclisi kuruldu. Bundan sonra da Rumlar’ın ENOSİS için çalışmaları hızlanarak sürdü. 1950’li yıllarda Yunanistan’ın öncülüğünde Self-Determinasyon hakkını kullanmak için BM’e başvurdular. Bu istekleri adada iki ayrı toplumun yaşadığı hatırlatılarak reddedildi. Rumlar ENOSİS’i gerçekleştirmeye hukuken imkan olmadığını anlayınca 1 Nisan 1955’te EOKA ... örgütünü kurdular ve İngilizlerle birlikte Türkler’e (saldırılara) başladılar. Makarios ve Grivas’ın önderliğindeki bu örgütün amacı; İngiltere’yi adadan atmayı müteakip Türkler’i katlederek ENOSİS’i gerçekleştirmektir. Buna karşı Türkler de kendilerini koruma ve ENOSİS’e engel olmak maksadıyla önce VOLKAN Teşkilatını, daha sonra da 1 Ağustos 1958 tarihinde TMT (Türk Mukavemet Teşkilatı)’nı kurdular. EOKA’nın terör faaliyetleri neticesinde binlerce Türk göç etmek zorunda kaldı. Bu dönemde NATO ve BM’in girişimleri ile İngiltere-Türkiye ve Yunanistan arasında çeşitli diplomatik temaslar yapıldı ve 11 Şubat 1959 tarihinde 27 maddelik Zürih Anlaşması imzalandı. 19 Şubat 1959’da ise Londra’da iki

toplum liderinin de katılımıyla Londra Anlaşması imzalandı. Bu Anlaşmaları esas olan Kıbrıs Anayasası ile ittifak ve garanti anlaşması da 15/16 Ağustos 1960 tarihinde imzalanarak KIBRIS CUMHURİYETİ kuruldu. 16 Ağustos 1960 tarihinde 650 kişilik Türk Alayı ve 950 kişilik Yunan Alayı Mağusa Limanı'ndan adaya çıktı.” (Vikipedi, özgür ansiklopedi)

Yukarıdaki bilgilerden de anlaşılacağı üzere özellikle 1923 ve 1959 yılları arasında özellikle Kıbrıs Türkleri zor günler geçirmiştir. Dolayısı ile bu dönemin sosyologlarla birlikte daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ve sebeplerin ilmî bir şekilde ortaya konması gerekmektedir. Biz ise bu çalışmamızda Lefkoşa, Girne ve Yeni Boğaziçi'nde yapmış olduğumuz derlemelerden hareketle konu ile ilgili anlatıları derledik.

1.1. PROBLEM

Kıbrıs Türk halk kültürünün de, 1930 ve 1950 yılları arasında da Türk kızlarının Araplara verilmesinin sosyo-ekonomik nedenleridir ve bu olaylarla ilgili anlatıcılar var mıdır?

1.2. AMAÇ

Kıbrıs tarihinde, Arapların Kıbrıs'a gelip Türk kızlarını satın almaları gerçeğini gün ışığına çıkarmak ve bu durumun olumlu yanlarını görmeye çalışmaktır.

1.2.1 SINIRLILIKLAR

Yapmış olduğumuz araştırma konusu ile ilgili derlemeler yalnızca Yeniboğaziçi, Girne, Lefkoşa'da yapılmış olup, konumuz ise 1930-1950 yılları arasında Araplara para karşılığında verilen kızlara ait anlatıların derlenmesi şeklinde sınırlandırılmıştır.

1.2.2 VARSAYIMLAR

1930ve 1950 yılları arasında Kıbrıs Türk kızlarının çeşitli sosyo ekonomik sebeplerinden dolayı Araplara para karşılığında satıldıklarını ve bu olayla ilgili birçok anlatı olduğunu varsaymaktayız.

1.2.3 TANIMLAR

Simsar: Komisyoncu. Bir ticari işlemin gerçekleştirilmesine yüzdelik karşılığı aracılık eden gerçek veya tüzel kişi. (<http://www.tdkterim.gov.tr/bts/>)

Satılmak: Satma işi yapılmak: “*Bu kitap, kendi ağırlığında altınla dahi satılsa satan yine zararlı çıkar.*”

Dil: Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı. İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan. (<http://www.tdkterim.gov.tr/bts/>)

Kültür: Tarihi, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin: “*Fakat bir uygarlığın her ulusta aldığı özel biçimleri vardır ki, bunlara kültür (hars) deni.*” (<http://www.tdkterim.gov.tr/bts/>)

1.3. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Bu çalışmada 1930 ve 1950 yılları arasında çeşitli sebeplerden dolayı Araplara verilen kızlarla ilgili derleme çalışmaları yapılmıştır. Bu konu belleklerde yer almasına karşılık yeteri kadar araştırılmamıştır veya araştırılmamıştır. Dağınık olarak birçok televizyon programında konu ile ilgili belgeseller yapılmış olup yazılı yeteri kadar kaynak kitabına rastlanmamaktadır. Biz de bu verilerden hareketle konu ile ilgili yaşayan veya büyüklerinden duyduğu kadarı ile konuyu bilen kaynak kişilerle derleme yaptık. Projemizde de görüleceği üzere kaynak kişilerin yaşları genellikle 80 ile 90 arasında değişmektedir. Bu kişiler ölmeden evvel derlemelerin yapılması çalışmamızı bir o kadar daha önemli kılmaktadır.

2. BÖLÜM

KAYNAK ARAŞTIRMA VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Yapmış olduğumuz araştırma Kıbrıs'ta İngiliz sömürgeci dönemlerin de arapların para karşılığı Türk kızlarını kendilerine eş olarak almaları olduğundan dolayı, pek gün yüzüne dökülen bir araştırma konusu olmamıştır. Bu nedenden ötürüdür ki geçmişten günümüze kadar bu konu hep saklı kalmıştır. Daha önce bu konuyla ilgili ilk olarak yayınlanan "Mustafa Bitrim'in yayınlamış olduğu "En büyük felaketin iç yüzü:"Biz kızlarımız ve Araplar aman ne oluyoruz?adıyla çıkarmış olduğu makale ilk olarak bu konuya dikkatleri çekmiştir.

3.YÖNTEM

2.4.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Görüşme yoluyla derleme yöntemi bir çok halkbilimcinin kullanmış olduğu bir yöntemdir. Görüşme,folklore derleyicinin en çok kullandığı alan araştırması yöntemidir. Görüşmeyle derleyici,kaynak kişinin bildiği,yaptığı,yapmış olduğu şeyleri,bunların sebeplerini öğrenir. Derleyici bu yolla kişinin iç dünyasını,kültürünü ve buna dair bilgisini öğrenir. Görüşme ayrıca derleyiciye halk kültürü malzemesinin aslını verir.

Gözlem yoluyla derleyici tarafından elde edilecek bilgiler,daha ziyade insanın dış dünyasıyla ilgili durumlara ve icralarla sınırlıdır. Fakat kaynak kişinin duygularıve düşünceleri söz konusu ise,görüşme diyer bilgi edinme yolları kadar kestirme çok keredede bu bilgilerin edilebileceği tek yoldur. Görüşme icranın gözlemi için yapay bir durum ise de,bir kaynak kişiden bilgi edinmenin neredeyse tek doğal yoludur.

Bazı bilgiler,ya kaynak kişiden veye onu iyi tanıyan bir kimseden doğrudan doğruya alınabilir. Bunlar kaynak kişinin adı,yaşı,adresı,mesleği ve nakletmekte olduğu bilgileri nerede,nezaman ve kimden duyduğu gibi bilgilerdir. Halk kültürü araştırmasında kim, neden ve nasıl soruları ne,ne zaman,ve nerede soruları kadar önemlidir.

Görüşme yöntemleri(mülakat metotları) alanaraştırmacı tarafından araştırılan konu ve olaylarla ilgili olarak bilgi sahibi oldukları bilinen veya inanılan kimselere sorular sormak suretiyle malzeme elde etmek için kullanılan metotlardır.(Çobanoğlu, 2002:80).

2.4.2 ARAŞTIRMANIN EVREN ve ÖRNEKLEMİ

Çalışmamızın evreni Kıbrıs'ın İngiliz egemenliği altında olduğu 1878-1960 yılları, örneklemi ise 1920-1960 yılları arasında Araplara para karşılığında verilen kızlarla ilgili anlatılardır.

2.4.3 VERİLERİN TOPLANMASI

Konuyla ilgili olarak sınırlı sayıdaki yazılı kaynaklar taranarak, konu ile ilgili bilgisi olma ihtimali olan kaynak kişiler tespit edilmiştir. Kaynak kişilerin tespitinden sonra ise akli dengesi (özellikle yaş ortalaması 80-90 arası değişenler kastedilmektedir) yerinde olanlarla derleme yapılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGU VE YORUMLAR

4.1 DERLEME-I

DERLEME KONUSU: İNGİLİZ DÖNEMİNDE KIBRISTA ARAPLARA VERİLEN KIZLAR

Derlemeyi yapan kişinin künyesi

Adı:Ahmet Erdem

Soyadı:Mertcan

Yaşı:26

Eğitim durumu:Üniversite

Kaynak kişinin künyesi

Adı: Eralp

Soyadı: Adanır

Doğum tarihi:1965

Derleme yapıldığı yer ve tarih: Lefkoşa/ BRT Binası 10.10.2009

Eğitim durumu: Üniversite

Ünvanı: Gazeteci-Yazar

Bu derlemede Eralp Adanır ile Kıbrıs'ta Araplara verilen kızlar hakkında daha önce yapmış olduğu araştırmaları ve gözlemleri konuştuk; yaşayan örnekleri bize anlattı. Araplara satılan kızların o dönemde neler yaşadığından bahsetti.

Ahmet: Bölgenizde Araplara kız verildi mi?

Eralp Adanır: Bölgemiz derken Kıbrıs da diyorsunuz herhalde, evet bölgemizde yani Kıbrıs da Araplara kız verildi. 1920'lerde başlayıp 1930'lara da yoğunluk kazanıp 1950'lerin sonuna kadar da bu işin devam ettiğini görüyoruz. Tabi ki Araplara kız satma olayının trajedisi Mustafa bitirim diye bir beyin, 1940lı yıllarda İngiliz ordusunda askerdi zaten

II.dünya savaşı var o dönemlerde ve Araplara gittiği zaman görevli olarak gittiği zaman karşılaştığı bir durum üzerine döndüğü zaman Kıbrıs'a bir metin yayınlıyor.

Gazetede ve bu metinde broşürde toplum böyle bir trajedinin farkına varıyor. 1940'lı yıllarda halbuki 1920'lerden beri bu trajedi özellikle köylerde sürmekteydi. Şerhlerde de vardı ama köylerdeki ekonomik durum çok kötü olmasından dolayı biliyorsunuz I.Dünya Savaşı, II.Dünya Savaşı gıdık dönemi olduğu için köylerde ve ücra yerlerde bu satış olayları çok daha kolay oluyordu ve kimsenin haberi olmuyordu.

Ahmet: Kız verme amacıyla değil de satış diyorsunuz.

Eralp Adanır: Satma evet satma özellikle bunu vurgulamakta yarar var ben satıldı diye vurgulamayı yineliyorum; zaten bizim araştırmacı yazar değerli hocamız Harid Fedai'nin de özellikle ısrarında var bu örtüşme kesinlikle bu kelimeyi yumuşatmayın. Bu insanlar satıldı. keza biz yine bu yıl içerisinde Ürdün'e, Amman'a gittik. Orda bulduğumuz iki kişi yaşayan I.kuşaktan iki kişi bizi sattılar aramadılar bunu biz uydurmuyoruz insanlar kendi söylüyor.

Ahmet: İnsanlar kendi ailelerinden haber alamadılar yani...

Eralp Adanır: Ve kimse bizi 12-13 yaşında bizi sattılar ve kimse biri aramadı diyor ve biz insanları 70 yıl sonra nerdeyse gidiyoruz ve Kıbrıs'tan birileri geldi diye insanlarda çok tuhaf oluyorlar, çok merak ediyorlar yani kim geldi burada bizi buldu diye, neyse baktığımız zaman sorunun başına geldiğinde evet çok satıldı. Bir iddiaya göre 4000'e yakın insan satıldı, bu dönemlerde ama kimse birbirinden haberdar olmadığı için yani köyler diğer köylerle şehirler diğer şehirlerle haberdar olmadığı için bu trajedinin ne kadar büyük olduğu pek anlaşılamadı; Ta ki Mustafa Bitirim "biz Araplar ve kızlarımız aman ne oluyor" başlıklı bir broşür yayınlıyor 1942 yılında Filistin'e gittiği zaman bunu yayınlıyor ve orda genel eve düşmüş Kıbrıslı bir kız buluyorlar bunlar tabi asker biliyorsun izinde genel evler falan deyip eğlenceye giderler; böyle bir şeyin farkına varıyorlar ve genel evde bir kız Türkçe konuştuklarını anlayınca yanlarına gidiyor, siz Kıbrıslı mızsınız? diye olay bu şekilde patlak veriyor. Yani aslında orda ki insanların şanslı olanları oldu ama çok az bir miktar gerçekten iyi davranıldı lüks bir hayat yaşatıldı; yaşamı ekonomik olarak çok daha zengin insanlar olmuştur ama büyük bir çoğunluğu heba olmuştur. Keza genel eve düşmüş olanlar vardır, atılmış olanlar vardı, ölüp gitmiş olanlar vardı, kölelik yapanlar vardı biliyorsunuz o toplumda örf adede göre sadece bir kadın almak zorunda değildi üzerine başka kadınlar da

kumalar da alabiliyordunuz ve özellikle beyaz tende kadınlar Arapların daha fazla rabet gösterdiği bir görüntüye sahipti. Bizim kızlarımız çünkü gerçekten de baktığımızda akça pakça insanlar anlıyordu, köylerden onlar simsarlar tarafından paylaşılıyordu aslında çocuk etmediği zamanda bunlar atılıyordu. Ortada en önemli noktada bu alırsın götürürsün ama bir baktığın zaman çocuk etmiyor; hemen bir kenara bırakıyorsun ve başka bir kadın alıyorsun yani... gerçekten büyük bir satma olayı gerçekleşti o yıllarda.

Ahmet: Üzücü ama gerçek diyorsunuz.

Eralp Adanır: Büyük bir trajedi tabi bunu tartışabiliriz niçin neden böyle oldu diye tartışabiliriz elbette hiçbir ana, baba kendi evladını satıp 3 kuruşa gönül rahatlığı ile bu işi yaptığını kimse söyleyemez. Bunu insan olarak bunu kimse söyleyemez. Bunu düşündüğümüzde ama şu da bir gerçek ki yani mazeretin ne olursa bu insanları satıyorsanız keza biz yandık o kendi hayatını kurtarsın diye satıyorsunuz ama bu insanları hiç aramıyorsunuz yani tamam savaş var her şey var ama teknoloji de geliyor gitgide bir şekilde bu insanlara ulaşabilmek lazım. Bunu yapanlar da var irtibatını sürdürmüş insanlar da oldu süre içerisinde ama yani büyük bir kısmı da heba olmuştur.

Ahmet: Zamanını söylemiştiniz ama tekrar eder misiniz ?

Eralp Adanır: 1920'lerden başlayıp 1950'lere kadar olan bir süreç özellikle 1930'larda özellikle büyük bir şey başlıyor.

Ahmet: Verilme sebebini biraz daha genişlete bilir misiniz?

Eralp Adanır: Şimdi tabi köylerde bizim yaptığımız röportajlardan bunu anlıyoruz genelde çok nüfuslu ailelerde bunu görüyoruz. 3 kızı vardır, 4 kızı vardır bunlardan 1 tanesini satıp aldığı parayla diğer çocuklarını geçindiriyorlar.

Ahmet: Maddiyat nedeniyle satılıyordu yani...

Eralp Adanır: Bir de hem para kazanırken diğer taraftan da dediğim gibi pozitif tarafından bakarsak olumlu tarafından yani trajedinin ne kadar olumlu olacağını ben de tahmin edemiyorum ama şöyle bir şey söylemekte yarar var belki o kendini kurtarır, mutlu bir hayat yaşar diye satılanlar da var keza o dönemlerde büyük bir cahillikte var 1920-1930'lu

yıllardan bahsediyoruz. O dönemlerde büyük bir cahillik vardı ve bu da onların çocuklarını satmalarında da nedenlerinden bir tanesi de buydu. Düşünemiyorlardı, yani nasıl olsa 4 tane çocuğumuz var bir tanesini verelim falan diye; o şekilde davranırlardı yani. Ama yargılamıyoruz dediğim gibi yaptığımız araştırmalarda olsun, diğer gazetecilerin yazarların yapmış olduğu araştırmalar olsun, bütün çıkan bu bilgiler belgeler bu işi yapan insanları yargılamak amaçlı değildir. Sadece bu Kıbrıs Türk toplumunun trajedisidir, bir kanayan yarasıdır yıllarca bu aile içerisinde bile konuşulmamıştır. Biz bunları deşip ortaya döktük bu aybımızla aslında bu toplum yüzleşmesi gerekiyordu.

Ahmet: Bu evlilikler sonucunda geriye dönenler oldu mu ?

Eralp Adanır: Geriye dönenler şöyle oldu: Ya kocası atmışsa kendini bir imkanı bulup ailesi ile bağını koparmayan insanlar vardıysa işte baba gidip gemiye binip Filistin'e gidip kızını alıp getirmiş olan var ama çok az veya kendisi bir imkan bulup da gelenler var veya kocası öldüğü için çocuklarını alıp Kıbrıs'a dönenler olmuştur. Bir de aynı şekilde Filistin'e evlenip de Filistin İsrail savaşı başladığı zaman, 1947 yıllarında bu savaş da ki göç kimisi işte Ürdün'e kimisi de Amman a göç ediyor; büyük bir kısmı kimisi de Kıbrıs'a geliyor yani. Damat Filistinli damat Kıbrıs'a geliyor karısıyla birlikte yerleşiyor onun örnekleri de var hayatımızda bugün ve çok da mutlu yaşam sürüyorlar insanlar burada.

Ahmet: Bu evliliklerden günümüzde hala yaşayanlar var mı?

Eralp Adanır: Evliliklerden yaşayan bizim işte Ürdün'e gittiğimiz zaman iki kişiyi bulabildik biz hayatta olan I.kuşak dediğimiz biri Aytottorolu Hatice Nine dediğimiz Baf'ın Aytottorosu köy Aytottoro diğerinde Pergamalı Besire Nine diye bu iki insanı da bulduk Nesire Nine Türkçeyi hiç unutmadı aksine çok daha güzel kullandı ama kadın belli ayaklarının üzerinde duran bir kadındı neler yaşadı neler gördüğünü hep söyledi de hatta yaptığım röportajlardan bir anekdot anlatayım ben size "diyor ki kadın bana en fazla koyan diyor hani en fazla beni üzen etkileyen diyor bayramlarda kocamın ailesi herkes geliyor ve benim ailemden hiç kimse yoktu" diyor işte o zaman anladıydım ben diyor ne kadar yalnız olduğumu ne kadar atıldığımı ailem tarafından anladım diyor. Yani bu insanlar bunları yaşadılar ve anlattılar Aytottorolu Hatice Nine inadı üzerine Kıbrıs'a, Türk'e, Türklüğe küskünlüğünden dolayı Türkçeyi konuşmadı ilk etapda. Arapça konuşuyordu bizle; orda ki çevirmenimiz bize çeviriyordu ta ki sonuna kadar.

Ahmet: Türkçe biliyordu ama konuşmuyordu yani

Eralp Adanır: Kesinlikle zaten ondan sonra açtık yavaş yavaş konuşa konuşa bize güvendi ve artık şakır şakır Türkçe konuşmaya başladı.

Ahmet: İçinde olanları anlatmaya başladı yani...

Eralp Adanır: Maniler okumaya başladı; türküler okumaya başladı ondan da birer anekdot onu da söyleyeyim bir cümle ben belgeselde de kullandım “ölemeden mezara koydular beni” diye Çanakkale içinde türküsünden bir alıntı yaparak ölmeden mezara koydular beni diye göğsüne vururdu kadın, yani o kadını satarken aslında öldürdülerdi. Bu iki örnek inşallah mutlu bir şekilde huzurlu bir şekilde yaşayan insanlar bu görüştüğümüz insanlar biz zaten Aytotorolu Hatice Nine’nin akrabalarını yayınladıktan sonra belgeseli yeni Erenköy’de akrabaları çıkıyor bu bizim kayıp olan teyzemiz diyorlar; büyük teyzemiz diyorlar ve biz onları görüştürüyoruz şuan da hayırlı bir iş yapıyoruz yani ya kadını buraya getirecekler ya kendileri Ürdün’e gidecekler kadının ayaklarında bir sorun vardı. Çünkü bu da zannedersen işin en güzel noktasıdır.

4.2 DERLEME-II

Kaynak kişinin künyesi

Adı: Arif

Soyadı: Şentürkmez

Doğum Tarihi ve Yeri:1925 Girne

Eğitim Durumu:İlkokul mezunu

Derlemenin yapıldığı yer tarih: Girne, 28.10.2009

Bu derlemedeki kaynak kişimiz olan Arif Şentürkmez, konuyla ilgili kendisinin bir olaya şahit olmadığını ancak duyduklarını bize aktardığını ifade etmiştir.

Ahmet: İngiliz döneminde Kıbrıs da Araplara kız verildi mi?

Arif Şentürkmez: Şimdi söylediğim tarih 1934-1935 o aralarda iyi bilgim vardı. Araplar Kıbrıs'da garı satın alırlardı. Araplara orda Yahudilerin malını satıp para alırlardı sonra buraya gelirlerdi sonra o paraya garı satın alırlardı bu garıları eş olarak alırlardı.

Ahmet: Yani sadece evlenmek amacı ile gelirlerdi; öyle mi?

Arif Şentürkmez: Evet sadece evlenmek amacıyla gelirlerdi bizim köyden de üç dört kişi bu şekilde gitti fakat o tarihte nasıl bir hayvan satın alırsın aynı öyle satın alındı. 15 liraya garı satın alınırdı İngiliz döneminde yani çok az bir paraya garı satılırdı.

Ahmet:Tam olarak kaç yıllarında gerçekleşti bu olaylar hatırlıyor musunuz?

Arif Şentürkmez: Tam olarak 1934'le 1950'ler arasında olması lazım o dönemde halk çok fakirdi fakir ailelerin kızlarını alırlardı zaten Kıbrıs halkı mecbur kaldığı için kızlarını yok pahasına satıyordu.

Ahmet:Yani tamamı ile maddi olanaksızlıklardan dolayı mı Araplara kızlar satıldı?

Arif Şentürkmez: Evet o dönemlerde çok yoksulluk vardı köylerde yoksulluk çok olduğu için Araplar buralardan kız alırlardı.

Ahmet: Peki amcacım Araplara verilen kızlardan geriye dönenler oldu mu?

Arif Şentürkmez: Geriye dönen pek olmadı olsa da kendileri gelemeyen çocukları torunları geldiler burada ki akrabaları ile görüştüler.

Ahmet: Peki Arif amca kızlar Araplara verildikten sonra haberleşme tam olarak kesildi mi?

Arif Şentürkmez: Haberleşme yapılır idi fakat akrabalar birbirlerinden haber alamadılar.

Ahmet: Çok teşekkür ederim Arif amcacım ağzınıza sağlık.

Arif Şentürkmez: Önemli değil yardım edebildiysem.

Fotoğraf-1: Arif ŞENTÜRKMEZ'in Girne'de yapılan derleme sırasında çekilmiş olan fotoğrafı.

4.3 DERLEME-III

Kaynak kişinin künyesi

Adı: Beyzade

Soyadı: Beysoy

Doğum tarihi: Şubat 1929

Derleme yapıldığı yer ve tarih:Girne 11.10.2009

Eğitim Durumu:Lise Mezunu

Bu derleme de Beyzade Peksoy'la İngiliz döneminde, Kıbrıs da Araplara kız verilmesi konusunda, başından geçen olayları ve konuyla ilgili bilmiş olduğu bilgileri içermektedir. Beyzade Peksoy arkadaşının başından geçmiş olan bir olayı da kısaca derlemede anlatıyor.

Ahmet:Amcacım ben İngiliz dönemi zamanın da Araplara buradan kızlar veriliyormuş bu konu hakkında bilginiz var mı?

Beyzade Beksoy:İşitiyorduk bizde Ben o zamanı bilirim hatırlarım ben o zaman çocuğudum

Ahmet:Sizin bölgenizde yani Kıbrıs da Araplara kızlar verildi mi? Biliyor musunuz siz bunu.

Beyzade Beksoy: Şimdi ben düşüneyim, bakayım aklıma ne gelir ben örneğin ortaokulda iken kaldığımız o zaman koğuş derlerdi, yurtta kalıyorduk yani ve yurdun yanında bir komşu aile kalıyordu. Arkadaşın birisi kaldığımız yurdun penceresinden karşıda ki ailenin kızı ile selamlaşıyormuş yani bir yakınlık kurmaya çalışıyordu. Zamanla bunu haberini işittik. Arap gelmiş ve kızını ona verecek babası gayet fakir birisi ve böyle bir şeyi unutmuyorum. Arkadaşım çok üzölmüş idi sonunda maalesef kızı verdiler.

Ahmet: Para karşılığı mı verdiler?

Beyzade Peksoy: Evet para karşılığı verildi. Kızın babası fakir olduğu için böyle bir işe girişti.

Ahmet:Yani bir nevi satıldı, diyebiliriz demi.

Beyzade Beksoy: Evet maalesef kız satıldı.Kızın babası çok fakir olduğu için böyle bir işe girişti.

Ahmet: Fakir olduğu için mi kızı Araplara sattı?

Beyzade Beksoy: sattı.

Ahmet:Peki amcacığım tam verildiği tarihi hatırlıyor musunuz?

Beyzade Peksoy: Şimdi ben herhalde orta ikide bir şeydim orta iki dediğimde yani kaşta...

Ahmet:1930 yılların da falan mı?

Beyzade Peksoy: Ben şimdi 29-39-49 yani 39-40 civarında.

Ahmet:O civarlarda yani...

Beyzade Beksoy: Bazen biz işitiyorduk, mesela falan yerde kız almaya geldi, Arap diye, Araplar gelirdi bize paralı millette fakirlik tabi şeyden sonra o günlerde iş yok para yok tabi satıyorlardı.

Ahmet:Yani o dönemler çok zorlumu geçti. O dönemlerden biraz bahseder misiniz?

Beyzade Beksoy: Başlangıcı 1930'-1940 yıllarda gençlerin çoğu askere gitmişti. İngilizlerin kurduğu askeri para karşılığı askerlik yapallardı. Süveyş'e gidip, Mısır'a gidip o taraflarda İngiliz askerliği yapıp para kazanırlardı kimisi gittiği yerlerde kaybolurdu.

Ahmet: Paralı askerliğe gidiyorlardı yani...

Beyzade Beksoy: Evet paralı askerlik yapallardı.

Ahmet: Peki amcacım bu Araplara verilen kızlardan geriye dönenler oldu mu?

Beyzade Peksoy: Olmuştur ama onları pek hatırlamam, ama seyrek geri dönen olmuştur. Ailelerini görmüşler Hatta evlatlarıyla çocuklarıyla gelmişlerdi başka akrabalarını da gördüler de sonra tekrar geri gittiler.

Ahmet: Tekrar geri döndüler yani görüşme oldu.

Beyzade Peksoy: Olmuştur ama pek bilmiyorum.

Ahmet: Bizim duyularımıza göre Araplarla evlenen kızların torunları geliyormuş buraya doğrumu?

Beyzade Beksoy: İşte kızın diyelim kızın ailesi aradan çok zaman geçti, tabi çocuklar falan oldu görmeye gelirdi.

Ahmet:Peki amcacım Az önce anlattığınız gibi kızı Arap'a verdi dediniz.Ondan sonra verilmiş olan kızı...

Beyzade Beksoy:Araba bizde araba vardı.

Ahmet: Hani demiştiniz ya arkadaşınız birini sevmiş Araplara vermişler kızı, daha sonra o aile kızı ile görüştü mü?

Beyzade Beksoy: Daha sonra biz ordan ayrıldık. Orta bitti lise bitti ondan sonra bilmem ne oldu.

Ahmet: Ne olduğunu sizde tam olarak hatırlamıyorsunuz.

Beyzade Beksoy: Ama durumu iyise Arap'ın müsaade etmişse parasını verip göndermiştir ailesi ile tekrar geri gitti.herhalde...

Ahmet: O dönemde çok fakir olduğu için gelen zengin Araplara kızlar para karşılığında satıldı.

Peki ne kadar paralara satıldı tam olarak biliyor musunuz?tahminen duyduğunuz gibi.

Beyzade Beksoy: Arkadaşın şeyinden 60 lira gibi bir fiyat söylüyordu 60 civarında Kıbrıs lirası...

Ahmet: Yani çok az bir paraya

Beyzade Beksoy: Evet çok az paraya satıldı.

Ahmet: Peki amcacım bildiğin,duyduğun bu kız isteme konusunda başka hatırladığınız bir olay var mı? Aklında.

Beyzade Beksoy: Hep bizim uzağımızda duyduklarım oldu esas ben en yakınını bu arkadaşımın şeyinden dolayı hatırlıyorum. Başka yerlerde de oluyordu tabi köylerde fakirlere bir Arap geldi parayı yatırdı kızını verdiler.

Ahmet: Peki Araplar sadece kız almak için mi geliyordu buraya yoksa ticaret amaçlı gelip evleniyorlar mıydı?

Beyzade Beksoy: Kız almak için geliyorlardı. Şeh meh bilmem ne

Ahmet: Petrol kralları falan mı?

Beyzade Peksoy: Harp başlıyordu 1940 harbi hiç unutmuyorum benim bölgemde kaldığım bölgede hava alanı yapıldı. İşçiler çalışıyordu yarın şirine gündelik yarım şirine...

Ahmet: Çok az bir paraya yani diyorsunuz o dönemler gerçekten çok zorluymuş.

Beyzade Beksoy: Evet gençlerimiz işsizlikten askere giderlerdi.

Ahmet: Paralı askerlik yaparlardı yani...

Beyzade Beksoy: Evet paralı askerlik yaparlardı.

Ahmet: Tamam anladım amcacım sana çok teşekkür ederim ağzına sağlık.

Beyzade Beksoy: Bilebildiğimizce yardım etmeye çalıştım

Ahmet: Teşekkür ederim.

Beyzade Beksoy: Estağfurullah

4.4 DERLEME-IV

KAYNAK KİŞİNİN KÜNYESİ

Adı : Ayşe

Soyadı : Yavuzlar

Doğum tarihi ve yeri : Yeniboğaziçi 1924

Yaşı : 86

Eğitim durumu :okumamış

Derlemenin yapıldığı yer ve tarih : Yeni boğaz içi 19.01.2010

Derlemeyi yapan kişinin adı soyadı : Ahmet Erdem Mertcan

Bu derlemede Kıbrıs'ta İngiliz dönemi sırasında Araplara verilen kızlar hakkında bazı anekdotlar anlatılmıştır.

Ahmet: İngiliz döneminde burada yani adada Araplara kızlar satılmış; bunu hatırlıyor musunuz ?

Ayşe Yavuzlar: Satarlardı kızları ya...

Ahmet: Anlatır mısınız bana hatırladıklarınızı,yaşamış olduğunuz, görmüş olduğunuz olayları.

Ayşe Yavuzlar : Satarlardı Araplara kızları işte.

Ahmet: Peki kızları hangi nedenden satarlardı.

Ayşe Yavuzlar: Fakir idiler o yüzden satarlardı.

Ahmet: Hiç duymuş olduğunuz satılan bu şekilde Yakınlarınızdan Araplara verilmiş olan var mı?

Ayşe Yavuzlar: Sattılar bizim köyle bizim köyde, bizim yakınlarda yoktu, vardı ama ben hatırlayamadım şimdi...

Ahmet: Peki Araplara satılan kızlar ne kadar paraya satılırdı, kızları.

Ayşe Yavuzlar: Ucuz satarlardı kendilerini 10 liraya 20 liraya satarlardı.

Ahmet: Güzelliğine göre mi para verirlerdi?

Ayşe Yavuzlar: Yo aynı verirlerdi.

Ahmet: Nasıl verirlerdi yalnız mı gelirlerdi.

Ayşe Yavuzlar: Yalnız gelirlerdi Arap değildi zaten Türkiyeliydi.

Ahmet : Arap derken siyahi değil zenci değil...

Ayşe Yavuzlar: He

Ahmet: Filistin den falan gelenler yani...

Ayşe Yavuzlar : Evet gelirlerdi.

Ahmet: Çok teşekkür ederim teyzecim.

Ayşe Yavuzlar: Bir şey değil.

Ayşe Yavuzların derleme sırasında çekilmiş olan fotoğrafı.

4.5 DERLEME-V

KAYNAK KİŞİNİN KÜNYESİ

Adı : Rahmeli

Soyadı : Mercan

Doğum tarihi ve yeri : Aytototoro 1935

Yaşı : 75

Eğitim durumu :okumamış

Derlemenin yapıldığı yer ve tarih : Yeni boğaz içi 19.01.2010

Derlemeyi yapan kişinin adı soyadı : Ahmet Erdem Mertcan

Bu derlemede Araplara kız verilmesi konusun da o dönemlerde yaşamış Rahmeli teyze ile yapmış olduğumuz konuşmalar yer almaktadır. O dönemlerde Kıbrıs ta Araplara neden kız verildiğini anlatıyor.

Ahmet: Teyzecim eski dönemlerde burada Araplara kız verildi mi?

Rahmeli Mercan: E verirlerdi;Bizim köyde Aytototoro da.

Ahmet: Aytototoroda mı?

Rahmeli Mercan: Yok burada, Aytototoroda verilirdi. Yeni boğaz içi biz o taraftan geldik zaten verirlerdi yani bizde duyardık. Birkaç kişide de gördük;yani bizde kızcıydık ufak görürdük şu gelirdi de alırlardı kendilerini,satın alırlardı. Kendilerini paraynan...

Ahmet: Peki ne kadar parayla satın alırlardı.

Rahmeli Mercan: Eh biz o zaman ne bilirik mesela 15-20 milyon.

Ahmet: Çok az paraya yani...

Rahmeli Mercan: Kıbrıs parası milyon değil Kıbrıs parası şimdi çok güzel kızları daha pahalıya verilirdi.

Ahmet: Güzelliğe göre verilirdi yani kızlar.

Rahmeli Mercan: Öyleydi o zaman.

Ahmet: Yani güzelliğe göre değişiyor muydu? kızlara verilen paralar.

Rahmeli Mercan: Tabi ya nasıl ki bir malı alırsında,birinci maldır; öyleydi verirlerdi bizde duyardık,bizde koştururduk onların peşinden görelim duyalım diye

Ahmet: Çocuktunuz tabi sizde ozamanlar.

Rahmeli Mercan: Çocuktuk tabi...

Ahmet: Teyzecim hatırladığınız Araplara kız verme konusunda duyduğunuz hani şöyle geldiler,böyle geldiler gibi anlatmak istediğiniz bir şey var mı?

Rahmeli Mercan: E verdilerdi. Benimde halamın kızını verdiler ama babası verdi, kendi, halam hayatta değildi yani üvey annesi varıdı. Emine aba eski insandı, öksüz olduğu için evet işte,bende küçüğüdüm hatırlarım yalnız hatırlarım yalnız gelin ablam amcamın karısı yoladı beni gideyim harmana,çağırayım babama hem amcama da veriyorlar Emineyi Araplara gardaşı kızları olurdu ya o zamanı hatırlarım öyle çok iyi, koştururdum ben gideyim harmana da geleyim kızı aldılar da kaçtılar ben çocuğudum babam da gelsinler amcamınan.

Ahmet: Bohçamı yaparlardı yani...

Rahmeli Mercan: Yok bir karı gelirdi;mesela gelirdi,bunlar Lefkoşa ya bir yer bulurlardı bir mesela şimdi gelin onarıcı şimdiki gibi mesela giden bir şeye de gelir onarıcılar .Alırlardı kendini yardımcı kendilerine ben hatırlarım o zaman çarşafı bir kadın geldi,sordular Emine ablayı adamınan beraber arabınan beraber hem başka bir karı yanında herhalde onun ailesiydi e bizde haber verelim kızı aldılar gittiler Lefkoşa ya...

Ahmet: Götürdüler yani...

Rahmeli Mercan: Düştü babamda amcamda peşine ama nereye...

Ahmet: Gitti kız yani.

Rahmeli Mercan:Gitti. O zamanları hatırlarım öyle çok kız bizim köyden aldılar. ama ne bileyim.

Ahmet: Peki geriye dönen oldu mu?

Rahmeli Mercan: Geri dönenler oldu ya...

Ahmet: Gittikten sonra geri dönen oldu yani...

Rahmeli Mercan: Oldu geri dönenler oldu bizim de Emine bir defa geldi. Babası hasta idi geldi bura...

Ahmet: Temelli gelen olmadı mı?

Rahmeli Mercan : Yok temelli geldi yalavuz bizim Hamza'nın, bizim güveyimin kız gardaşı Meryem geldiler onlara da kalırlar Limasol da oğullarını da aldı da geldi bura...

Ahmet: Peki ilk kızları verdiklerin de haberleşme sağlıyorlar mıydı? Aralarında yani görüşüyorlar mıydı?

Rahmeli Mercan: E bazılarının gelirdi, haber Mektupları gelirdi. Bazılarının hiçbir zaman ne mektubu nede haberi,çoktu böyle hiçbir haber alınmadı, dışarıdan mektup telefon bişe yok idi

Emine ablam geldi buraya bu köye kızlarıyla,torunları da getirdi o zaman Çok gün yoktu, buradaydı torunları geldiler gördüler dedelerini de kaçtılar.

Ahmet: Anladım. Peki verilme nedeni neydi o dönemde kızların Araplara

Rahmeli Mercan: Ama hiç bizde anlamadık parasızlık vardı.

Ahmet: Parasızlıktan yani...

Rahmeli Mercan: Evet onaramazdı evlatlarını öyle.

Ahmet: Rahat yaşasınlar diye mi? Verirlerdi.

Rahmeli Mercan: Ha bazıları rahat yaşarlardı,bazıları da çok sıkıntı çekerlerdi. İşte bizde duyduklarımızı söyledik.

Ahmet: Çok teşekkür ederim. Teyzecim.

Rahmeli Mercan: Önemli değil yavrum.

Rahmeli Mercanla yeni boğaz içinde yapmış olduğumuz derleme sırasında ki fotoğrafı.

4.6 DERLEME-VI

KAYNAK KİŞİNİN KÜNYESİ

Adı : Orhan

Soyadı : Gencer

Doğum tarihi ve yeri : Geçit kale 1947

Yaşı : 63

Eğitim durumu :İlk okul mezunu

Derlemenin yapıldığı yer ve tarih : Yeni boğaz içi 19.01.2010

Derlemeyi yapan kişinin adı soyadı : Ahmet Erdem Mertcan

Bu derlemde Orhan Gencer ile Kıbrıs da Araplara verilen kızlar hakkında konuştuk o dönemlerde kızların neden Araplara satıldığından bahsetti bize ve o döneme ilişkin bilgileri bizimle paylaştı.

Ahmet: Kıbrıs da,İngiliz döneminde Araplara kızlar satılmış bu kızlar bu bölgede satıldı mı? Bildiğiniz

Orhan Gencer: Bur da şimdi.

Ahmet: Yok amcacım geçmiş dönemler de

Orhan Gencer:Tabi yahu satarlardı o zaman işte bu fakirlikte herkes satardı başlık parası gibi bişey...

Ahmet: Parasızlıktan kaynaklanıyordu yani...

Orhan Gencer: E bazıları verirlerdi bazıları giderdi bazıları gitmezdi.bir tane İstersen anlatayım sana bir olay bıçaklama

Ahmet: Tabi anlatın.

Orhan Gencer: Parasızlıktan sattı kızını bir Arap'a Arap'tan aldı parayı, ondan sonra başka Arap buldu . gelirdi devamlı Araplar köye...başka buldu Daha paralı daha fazla para verdi; buda pişman oldu Arap'tan aldı parayı Arap'ı yollattı. E gıccazda her halde gururuna yedirmede başkasına gitsin yahutta beyenmedi ilk geleni beyendi da ikinciye beyenmedi istemedi bunu hacet,ve kızını bıçakladı.neçin gitmek istemiyosun diye

Ahmet: Yani kızı gelen bir Araba verdi; sonra başka bir Araba da mı verdi.

Orhan Gencer: Evet Arap'ı yolladı başkasına da sattı.

Ahmet: Kızı başkasına da sattı;yani...

Orhan Gencer: Kızda istemedi tabi bu defa kızı bıçakladı. Tabi hapis gitti babası ondan sonra bilmem yani kız o ilk Arap'ı aldıydı,yoksa ikincisini zannedersem ilkinin aldıydı.aldıydı da gittiydi kedini.E beyendi ama para almazdı kızcaz parayı babası alacadı.

Ahmet: Kaç tarihinde oldu amcacım tam olarak böyle...

Orhan Gencer: Vallahi tam olarak bilmem 1940 da bişe yani civarında olması lazım ben 1947 doğumluyum bende yaşlı insanlardan duyuyorum.yani anlatırlardı böyle

Ahmet: Peki burada Araplara verdikleri kızları aileler verdikten sonra aralarında görüşme sağlandı mı, işte arıyorlar mıydı onları, görüşüyorlar mıydı?

Orhan Gencer: Yani, mektuplaşırlardı. Zaman geçtikten sonra seneler geçti orda çoluk çocuk sahibi oldu, ya Buradan ailesi gitti oraya ya onlar geldi , çok oldu yani böyle geldi görüştüler.

Ahmet : Gidip gelenler oldu diyorsunuz.

Orhan Gencer: Tekrar onlar geri gittiler. Bahsettiğimiz olaylar güneyde cereyan eden olaylardı. Biz güney göçmeniyiz , yani bahsettiğimiz olaylar Larnaka bölgesinde Boğaziçi

dolaylarında olan olaylardır, karıştırmış olmayınız. Buralarda da oldu da orda daha fazla oldu.

Ahmet: Buralarda pek fazla olmadı diyorsunuz. Teşekkür ederim amcacım.

Orhan Gencer: Önemli değil.

Orhan Gencer' in Yeni Boğaz içinde bulunan evinde yapılan derleme sırasında çekilen fotoğrafı.

4.7 DERLEME-VII

KAYNAK KİŞİNİN KÜNYESİ

Adı : İbrahim

Soyadı : Hamza

Doğum tarihi ve yeri : Yeni boğaz içi 1923

Yaşı : 87

Eğitim durumu :okumamış

Derlemenin yapıldığı yer ve tarih : Yeni boğaz içi 19.01.2010

Derlemeyi yapan kişinin adı soyadı : Ahmet Erdem Mertcan

Bu derlemede İbrahim Hamza ile İngiliz dönemine Araplara satılan kızlar hakkında yaşamış olduğu bir olayı anlatması yer alıyor.

Ahmet: Araplara kız satılması ile ilgili bildiğiniz bir olay var mı?

İbrahim: Bazıları mallarını satarlardı Yahudilere, sonrada paralarını geri isterlerdi, da gavg olurdu çok malı satan kendini sonra verecek sana geri,malını sattın diyelim sonra verecek sa geri...

Ahmet: Parasını geri istiyordu yani...

İbrahim Hamza: Olmaz...

Ahmet: Amcacım başınızdan gecen Arapların kız almasıyla ilgili başınızdan geçen bir anınız varmı?

İbrahim Hamza: Yok.

Ahmet: Bir yakınınız falan

İbrahim Hamza: E aldılar Ben bilmem ne zaman verdiler hatırlarım ama...

Ahmet: Kaç yaşındaydınız kızların verildiği zamanlarda.

İbrahim Hamza: Ufağıdım

Ahmet: Nasıl olduğunu biraz anlatabilir misiniz.

İbrahim Hamza: Yok yav Ben görmedim kendilerini dışarıda davardaydım nerde görecem kendilerini,yo nerde görecedim yanındaydım Arapları görmedim. Arapları nerde görecem duydum ama, Araplar gelirlerdi köylere sorarlardı,kız vermek isteyenleri sonra bizim Süleyman karabulutlu vardı. Erdoğan'ın dedesi oda verdi kız Araplara 2 tane,ya gezerlerdi. Kimin kızı var isterlerdi.satın alırlardı kız çok güzelse.

Ahmet: Kaç tarihinde oldu bu olaylar tam olarak hatırlıyor musunuz? Satılma tarihlerini.

İbrahim Hamza:Hatırlamam ben 15-16 yaşındaydım 1940lı yıllar falandır.

Satarlardı değil çok bizim köyde,kaç kişi sattılar böyle Süleyman palabıyık onlarda 2 tane verdi. Şevki vardı ne bilim onlarda verdiler.

Ahmet: Peki amcacım satılan kızlardan geriye dönen oldu mu?

İbrahim Hamza:E bazısı gelirdi. Bazısı gelmezdi.

Ahmet: Peki amcacım satılan kızlarla haberleşme sağlanır mıydı?

İbrahim Hamza: O zamanlarda telefon yoktu, mektuplar gelirdi bazılarından.

Ahmet: Teşekkür ederim amcacım

İbrahim Hamza: Önemli değil çocuğum.

İbrahim Hamza'nın yeni boğaz içindeki dükkanında yapılan derleme sırasında çekilen fotoğrafı.

4.8 DERLEME-VIII

KAYNAK KİŞİNİN KÜNYESİ

Adı : Pembe

Soyadı : İbrahim

Doğum tarihi ve yeri : Yeni boğaz içi 1922

Yaşı : 88

Eğitim durumu :okumamış

Derlemenin yapıldığı yer ve tarih : Yeni boğaz içi 19.01.2010

Derlemeyi yapan kişinin adı soyadı : Ahmet Erdem Mertcan

İngiliz döneminde Kıbrıs da Araplara verilen kızlar hakkında o dönemde yaşamış olan Pembe İbrahim ile yaptığımız bir derlemdir. O dönemde kendisinin şahit olduğu bir olayı bizlere kısaca anlattı.

Sadık Parlaktepe: Şimdi yani bunları kızları satarlardı güzelliğine göreydi parası değil mi?

Pembe İbrahim:Hıııı...

Sadık Parlaktepe: Şimdi 170 lira olanlar. Haaa

Pembe İbrahim:Güzel kız para eder. Bi da şeyi da....

Sadık Parlaktepe:Mark gibi eyi para iyi mal...eee gandırılırdı bazı Arapları dedin?

Ahmet: Kıbrıs da İngiliz döneminde Araplara kız satıldı mı?

Pembe İbrahim: Evet satıldı.

Ahmet: Araplara kızlar hangi tarihte satıldı hatırlıyor musunuz ?

Pembe İbrahim: Tam bilmiyorum ama ben on beş yaşında idim. Yani 1940lı yıllarda, beni de istemeye geldiler o dönemler de ama ben istemedim; kapattım kendimi kaçtı gitti Arap buldu kendine başka bir kız onu aldı.

Ahmet : Hatırladığınız çevreniz de Araplara kız verildi mi? Hatırlıyor musunuz.

Pembe İbrahim: Şimdi bir kızı verdiler Arap'a daha sonra daha zengin bir Arap geldi daha fazla para teklif etti; yani kızı tekrar başka bir Arap'a vermeye kalktı. Kız istemedi tabi kız istemeyince babası kızını bıçakladı.

Ahmet :Yani kendi kızını bıçakladı.

Pembe İbrahim: Öteki Arap'ı yolladılar.

Ahmet: Verilen kızlardan geriye dönenler oldu mu?

Pembe İbrahim: Bazıları geldi buraya geri döndüler.

Ahmet: Kızları sadece evlenmek amacıyla mı alıyorlardı.

Pembe İbrahim: Evet sadece evlenmek için alıyorlardı.

Ahmet: Başka bir niyetleri yomuydu yani...

Pembe İbrahim: Birde Müslüman oldukları için alırlardı.

Ahmet: Teşekkür ederim teyzecim.

Pembe İbrahim: Önemli değil.

Pembe İbrahim'in Yeni boğaz içinde yapılan derleme sırasında çekilen fotoğrafı.

4.9 DERLEME-IX

KAYNAK KİŞİNİN KÜNYESİ

Adı : Sadık

Soyadı : Parlaktepe

Doğum tarihi ve yeri : Yeni boğaz içi 1950

Yaşı : 60

Eğitim durumu :Orta okul mezunu

Derlemenin yapıldığı yer ve tarih : Yeni boğaz içi 19.01.2010

Derlemeyi yapan kişinin adı soyadı : Ahmet Erdem Mertcan

Bu derlemede Sadık Parlaktepe ile Araplara kız satılması konusunda ailesinin bir ferdi olan halasının başından geçen olayları bize anlattı. Sadık bey aynı zamanda o dönemde yaşanmış zorluklardan bizlere kısaca bahsetti.

Ahmet:sizin anlatmak istediğin başından geçen bir olay var mı?

Sadık Parlak: Benim halan o tarihlerde 1940-1945 tarihleri arasın da gene Orhan beyin dediği gibi,gelen Müslüman Araplara Müslüman olduklarından dolayı da birde Araplar yani kızların Müslüman olduklarından dolayı geliyorlardı.

Mesela o zamanlarda beni de rahmetli eniştem de geldi ve halamı rahmetlik benim halamı sattı diyeceğiz artık, işte Orhan beyin de dediği gibi bu satış olayı bir nevi başlık Türkiye de ki başlık gibiydi.

Ahmet: Başlık parası verip alınıyormuş gibi mi?

Sadık Parlak :Çünkü bizde Osmanlı şimdiye kadar Rum da bizi Osmanlı olarak tanır.mağosalı osmanis diye tanıyor. Biz Osmanlı Türkiye den geldiği zaman orda ki şeyler çünkü biz Atatürk 'ü yakından takip ediyorduk, Atatürk çarşafı kaldırıana kadar bizim Kıbrıs da çarşafı hatta peçeliler vardı. O zamanlar fes vardı benim annem mesela çarşafıydı. O zamanlar çarşafıydı,ondan sonra bunu da söylemekte yarar vardır.İşte geldiler istediler şeyi tabi ki o zamanlar hiç sorgu sual yoktu, baba ne derse o olur parayı aldılar rahmetli halam

gitti oraya , hiç gitmek istemezdi ama küçüktü yani pişman oldu tabi ama artık elden bir şey gelmezdi.Orda İki tane çocuğu oldu,ondan sonra yine Kıbrıs'a geldi ailesini ziyarete

Ahmet: Görüştünüz mü?

Sadık Parlak: Görüştüler tabi biz o zamanı hatırlamıyoruz tabi ondan sonra ben irtibat kurdum kendileri ile ben iki üç defa dört defa tabi bunlar Filistin den gelirlerdi ama ondan sonra onlar Ürdün'e göç ettiler hala daha bağımız mevcuttur.Gidip geliyorum.

Ahmet: Gidip görüştünüz yani...

Sadık Parlak: Görüşüyorum orada.

Ahmet: Çocuklar da geliyor.

Sadık Parlak: Onlar hiç gelmedi, ben gidiyorum tabi ki aile genişledi baya onların çocukları torunları derken,yani baya bir Türkçe kesinle bilmezler, çünkü halam anlatır diyor ki biz çok zorluk çektik çünkü Arapça bilmiyorduk malum Arapça çok alfabesi alfabesinden her şeyine kadar çok zor bir lisan farklı...

Ahmet: Arapça öğrenilirken Türkçe unutulur.

Sadık Parlak: Sadece bize gösterirlerdi diyor,işte bu tuzluk, bu ekmek,bu çataldır diye derken yavaş yavaş öğrendik.

Ahmet: Peki bu para karşılığı verilmesinin nedeni o dönemin o dönemin çok fakir geçmesinden dolayı mı? Biraz bahseder misiniz o dönemlerden.

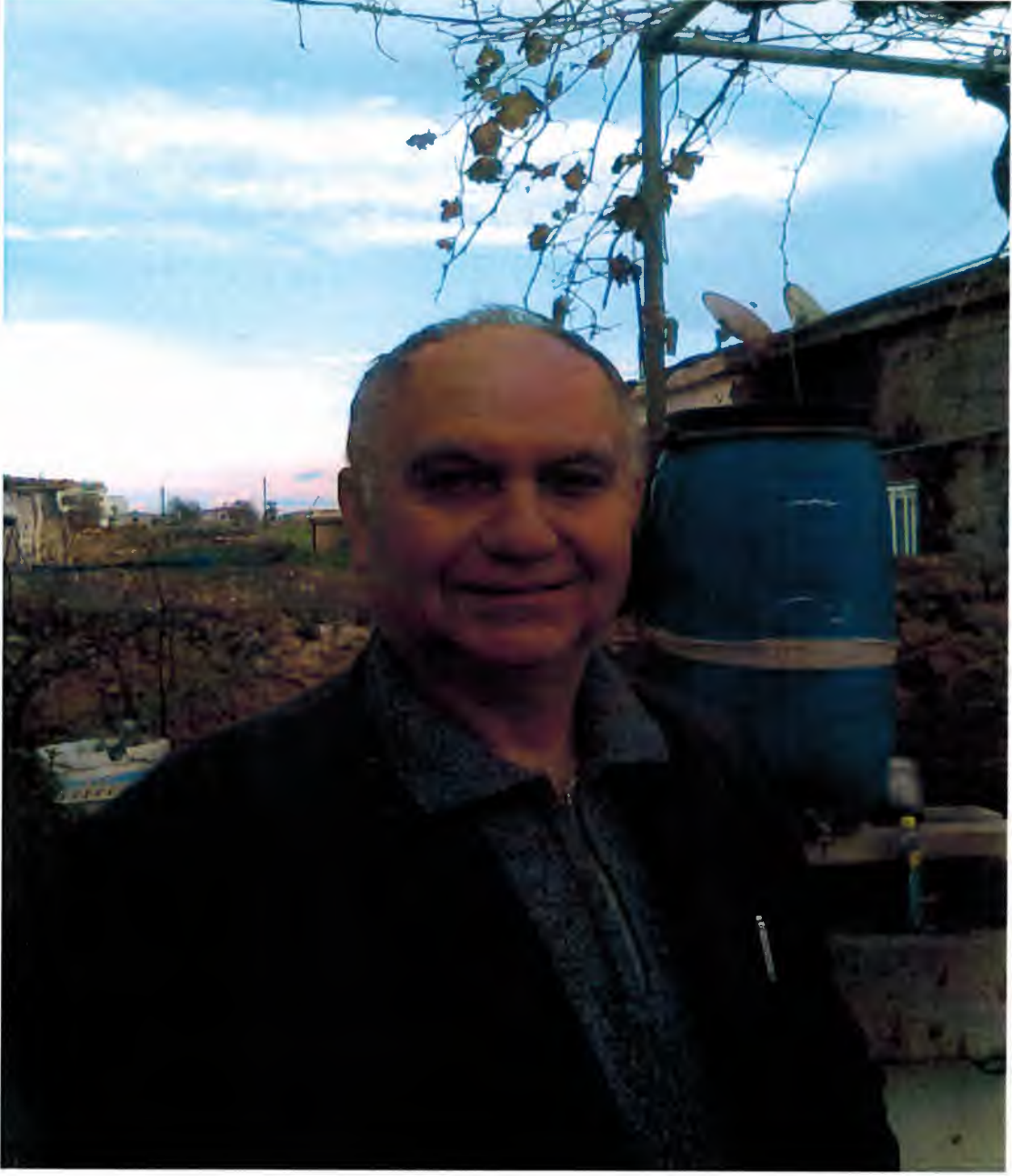
Sadık Parlak: Şimdi o dönemlerde bize anlatırlardı, tabi çok fakirlik vardı. Osmanlı adayı terk ettikten sonra 1874'ten sonra artık zamanın Osmanlısı diyelim artık Türkiye demeyeceğiz artık kendine bakmaya başladı,dıştaki yani Türkiye haricindekileri bakamayordu bir türlü ve önemli bir şey de vardı Kıbrıs'ta o zamanlar Türkler daha çoktu Rumlardan bir ara ve Rumların papazları, kiliseleri bide maddi durumlarından dolayı bir çok Türk köyünü da topluca Hristiyanlaştırdılar. Gerek kızını vererek,gerek toprak vererek,gerek para vererek o zamanın şeyin de tabi ki Hristiyanlaştırdılar,onları Hatta tapularda yahutta kimlik dairelerin

de Rumca ama dedeleri ve babaları Türk ismi olarak geçiyor. Bilhassa koçanların üzerin deki çok eskidir kocanlar, o şekilde bunları Hristiyanlaştırdılar. Benim bahsettiğim olaylar o zaman ki fakirlikten dolayı parasızlıktan dolayı işsizlikten,dolayı ama yinede Kıbrıslı Türkler kendi dinlerini, kendi kültürlerini,milliyetçiliklerini korumaya çalıştılar,ta ki 1950'lere kadar çok güçlüklerle karşılaştılar.

Menderesten sonra Kıbrıslı Türkler artık Türklüğünü hafiften yaşamaya başlamışlardı,çünkü zamanında okullara Türk bayrağı çekilmezdi, istiklal marşı yerine yaşasın kralımız diye İngiliz bayrağı çekiliyordu; yani Türklere bayrak asmak kesinlikle yasaktı;ama insanların yasağa bir alerjisi vardır, herhalde tabi bu Türklerin kanında var. Her Türkün evinde Türk bayrağı vardı, yani 1955 den sonra artık milliyetçilik Kıbrıs'a Türk milliyetçiliği başlamıştır yani...

Ahmet: Teşekkür ederim amcacım

Sadık Parlak : Önemli değil canım

Sadık parlağın yeni boğaz içinde yapılan derleme sırasında çekilen fotoğrafı.

5. BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1 SONUÇ

Çalışmamızda 9 kaynak kişi ile derleme yaptık. Bu derlemeler ile ilgili şu sonuçlar ortaya çıkmıştır

I. Derlememizde Eralp Adanır, Araplara satılan kızlar hakkındaki bilgilerini sözlü kaynaklarla yapmış olduğu derlemelerden hareketle bize aktarmıştır. Eralp Adanır o dönemde Kıbrıs Türk kızlarını neden Araplara verdiklerini, bu olayların hangi tarihler arasında olduğunu, sebep ve sonuçlarını açıklamaya çalışmıştır. Eralp Adanır'la yaptığımız derlememiz sırasında üzerinde durduğu en önemli konulardan bir tanesi de şudur: “Kıbrıs Türk kızlarının Araplara para karşılığı (verildiği) satılmıştır”. Eralp Adanır bu durumu kesinlikle kız vermek olarak değerlendirmememizi ve gerçeğin üstünün örtülmemesi gerektiğini vurgulamaktadır.

II.Derlememizde Arif Şentürkmez bize Arapların, Yahudilerin mallarını satarak Kıbrıs'a geldiklerini, Kıbrıs Türk kızlarına para karşılığı talip olduklarını anlatmış olup o dönemlerde yaşanan zorluklardan bahsederek Kıbrıs Türk kızlarının çok az bir paraya satıldığını üzülenek anlatmıştır.

III.Derlememizde Beyzade Beksoy ile 1930 ve 1950 yılları arasında yaşanan, Araplara kız verilmesi konusunu konuşurken, bize çok yakının da olan bir olaydan bahsetmiştir. Beyzade Peksoy bize çok yakın bir arkadaşının başından geçen, konumuza uygun bir anısını aktarmıştır. Bu anı kaynak kişimizin ortaokul yıllarında başından geçen bir olaydı. Arkadaşının, kaldıkları yurdun karşısındaki bir ailenin kızı ile görüştüğünü, kızla sevgili olduklarını ancak bir Arap'ın gelerek arkadaşının sevgilisini para karşılığı satın aldığını anlatmıştır. Beyzade Peksoy Araplara kız verildiği tarihlerde, Kıbrıslı ailelerin çok fakir bir hayat yaşadıklarından dolayı kızlarını Araplara vermek zorunda olduklarını açıkladı.

IV.Derlememizde Ayşe Yavuzlar, Kıbrıs Türk kızlarının Araplara satılmalarından kısaca bahsetmiştir. Ayşe Hanım çok yaşlı olmasından dolayı o dönemleri çok iyi hatırlamadığını ifade ederek 1930 ve 1950 yılları arasında bir çok genç kızın para karşılığı satıldığını anlatmıştır.

V.Derlememizde Rahmeli Mercan bizlere Araplara kız verilmesi hakkında doğmuş olduğu köyde şahit olduğu olayları aktarmaya çalışmıştır. 1930 ve 1950 dönemlerinde çocuk olduğunu ama köylerinden birçok kızın para karşılığı Araplara satıldığını hatta bir Arap'ın köylerine gelip bir yakınına kaçırdığından bahsetmiştir.

VI.Derlememizde Orhan Gencer derleme sırasında, bize yapmış olduğumuz araştırma konusu ile ilgili kendi yaşamamasına rağmen, büyüklerinden edinmiş olduğu, bilgilerden hareketle aklında kalanları anlatmıştır. Olay 1930 ve 1950 yılları arasında bir Arap'ın köylerine gelip bir kız satın almak istemesi, kızın babasının bunu kabul etmesi ve daha sonra daha zengin bir Arap'ın da kıza talip olmasıyla ilk Arap'tan vazgeçtiğini ve diğer Arap'a da kızını satmaya kalktığını ve kızının bunu kabul etmediğinden dolayı kızını bıçakladığı bilgisini vermiştir.

VII.Derlememizde İbrahim Hamza bize İngiliz döneminde Kıbrıs'a Arap'ların geldiklerini ve Kıbrıs Türk kızlarını para karşılığı aldıklarını, kızları yalnızca evlenmek amaçlı aldıklarından söz etmiştir. Çok kişinin kendi yaşadığı muhitte Arap'lara verildiğini bildiğini ifade etmiştir.

VIII.Derlememizde Pembe İbrahim hanım çok yaşlı olduğundan dolayı derlemede çok zorlandık. Bize o dönemlerde kızların satıldığını anlatmaya çalışmış olup başından geçen bir olayı bize şu şekilde özetlemiştir. O dönemlerde Pembe hanım kendisine de bir Arap görücü geldiğini ve kendisinin de evlenmek istemediğinden dolayı, odasının kapısını kilitleyerek kendisini hapsettiğini ifade etmiştir.

IX.Derlememizde Sadık Parlaktepe bizlere, Araplara kız verildiği dönemlerde kendi ailesinin başına gelen gerçek bir olayı anlatmıştır. Sadık Bey bize, halasının da Araplara verildiğini ifade etmiştir. Daha sonra bize o dönemin zorluklarından bahsederek, Kıbrıslı babaların istemeden de olsa parasızlıktan ve kızlarının rahat yaşamasını istediklerinden dolayı, kızlarını Araplara sattığını anlatmıştır.

5.2 ÖNERİLER

Yapmış olduğumuz çalışma ile ilgili olarak, o dönemde Kıbrıs Türk kızlarının Araplara para karşılığı satılmış olduğunu, anlamış olduk. Bu konu hakkında daha çok açığa çıkmayan bilgi olduğundan eminiz. Bu sebepten dolayı konunun tüm çıplaklığı ile üzerine gidilerek konu hakkında belgeseller, filmler, yazı dizileri yayınlaması gerektiğine inanmaktayız. Araplara satılan ve halen yaşayan sözlü kaynaklarla temasa geçilmeli ve onların görüşlerini almak gerekmektedir. Hatta Kıbrıs'ta yaşayan akrabalarını bulup onları bir araya getirmenin bir insanlık görevi olduğu inancındayız.

KAYNAKÇA

ÇATAL, Özen. (21 Aralık 2009). “*Gittim, Gördüm ve Öldüm*”, **Halkın Sesi Gazetesi**.

MÜEZZİN, Cemay Onalt. **İngiliz Döneminde Araplara Verilen Kızlar**, Lefkoşa: Dörtrenk Maatbacılık , 2009.

SAYIL, Altay. (21 Aralık 2009), “*Araplar ’ın Kıbrıs ’tan Kız Almaları ve Kıbrıslı Türk Ailelerin Araplar ’a Kız Satmaları*”, **Halkın Sesi Gazetesi**.

SÖZLÜ KAYNAKLAR

ADANIR, Eralp. 1965 Limasol doğumlu 45 yaşında, Üniversite mezunu, Araştırmacı gazeteci(BRT).

PARLAKTEPE, Sadık. 1950 Yeni Boğaziçi doğumlu 60 yaşında, ortaokul mezunu.

ŞENTÜRKMEZ, Arif. 1925 doğumlu 85 yaşında, ticarete uğraşıyor.

BEKSOY, Beyzade. 1927 doğumlu, 87 yaşında, Lise mezunu.

YAVUZLAR, Ayşe. 1924 Yeni Boğaziçi doğumlu 86 yaşında.

MERCAN, Rahmeli 1935 Aytottero doğumlu, 75 yaşında.

GENCER, Orhan. 1947 Geçit Kale doğumlu, 63 yaşında, Ticaretle uğraşıyor.

HAMZA, İbrahim. 1923 Yeni Boğaziçi doğumlu, 87 yaşında.

İBRAHİM, Pembe. 1922 Yeni Boğaziçi doğumlu, 88 yaşında.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.msxlabs.org/forum/kuzey-kibris-turk-cumhuriyeti/169718-kibrisin-tarihi.html>

<http://www.tdkterim.gov.tr/bts/>

<http://www.kibrisgenctv.com/haber/k16/2451/%22Tarihsel-Surecte-Kibris-Turk-Kadini%22-tanitildi.html>

EKLER

EK1:ARAPLARIN KIBRISTAN KIZ ALMALARI KIBRISLI TÜRK AİLELERİN ARAPLARA KIZ SATMALARI

Araştırmacı yazar Altay Sayıl, 2004 yılında halk sanatları vakfı tarafından yayınlanan halk bilimi dergisinin 52. sayısında yer alan 19 sayfalık makalesinde Araplara satılan kızlar konusunda bir çok kaynaktan derlenen bilgileri bir araya getirmiştir. Makalede bir çok kaynaktan alıntı ve bir çok röportaj yer almasına rağmen mücadelenin bu sayıda bir kısmına yer verebiliyoruz.

Altay SAYIL : Araplara kız satılması Kıbrıslı Türklerde saptadığım kadarıyla 1920-60 yılları arasında yaşanan sosyal bir yaraydı. Bu yara, Kıbrıs'ta evlenip Araplara gelin olarak götürülen Türk kızlarından çoğunun o yıllardaki düşürüldükleri dramatik yaşamlarıdır. Bugüne dek, Araplarla evlenip de gurbete giden kızlarımızın anne ve babalarına belli bir ödenek verildiğinden işleme halk satma diyordu. Onlar, satılma anına kadar aramızdan biri, belki köyümüzden, mahallemizden ya da bazılarımızın akrabasıydılar. Bu yüzden onlarla ilgili bilgiler, yaşayarak, fısıltı gazetesinden çeşitli kişilerden öğreniliyordu. Bu bildirinin kaynağı; o günlerde yayınlanan gazeteler ile daha sonraki yıllardan günümüzde yayınlanan yazılar ve fotoğraflar olmuştur. Arapların Kıbrıs'tan kız almaları konusunda Arap damatlar hakkında basında çıkan eleştirilere açıklama yapan damatların yazıları da bildiride yer almıştır. Yine bildiriye kaynak olan olaylara tanık onlarca kişinin anlattıkları var. Hatta kaynak kişilerin bazıları, evlendirme olayında birinci derecede akrabadırlar.

SÖZLÜ KAYNAKLAR

Araplara kız satma olayı ile ilgili olarak, bildiklerini anlatan kişilere yer veriyoruz.

Rıfat ŞENER'in anlatısı : Rıfat ŞENER 'in Araplara satılan talihsiz Kıbrıslı iki kız kardeşin ölümüyle ilgili anlattıkları: 1935-36 yıllarında aile, büyük kızını Araplara verdi. Evlendiği Arap'ın ülkesine giden Kıbrıslı Türk kız, hamile olup doğumu yaklaşınca annesinin doğumda bulunmasını isteyerek, annesinin bulunduğu yere gelmesi için, Kıbrıs'a haber gönderdi. Anne de 17 yaşında ve bekar olan küçük kızını yol arkadaşı olarak alıp, günlerce süren yolculuktan

sonra birlikte ablasının yanına gittiler. Kötü talih ablayı doğum sırasında yakalar ve abla ölür. Arap damat, bu kez annesine refakat eden, baldızını annesinden eş olarak ister, anneye duygu sömürüsü yapılır. Baskı altında kalan üzüntülü anne istemeye istemeye kızını Arapla evlendirir. Ancak kızların mı, damadın mı talihsizliğidir, bu kez ecel doğum sırasında 17 yaşındaki küçük kız kardeşi de yakalar. Anne kızlarının, ölümü ardından, belki bir daha mezarlarına çiçek koyamayacağını bildiği halde zorunlu olarak Kıbrıs'a döner.

Süheyla ÇIRAKLI' nın anlatısı : 1950'li yılların başında eşim Hüseyin Çıraklı'nın Tahtakale de mesleğini sürdürdüğü şekerleme fabrikası vardı. Şerife hanım isimli Kıbrıslı kadın ve şimdi ismini hatırlayamadığım eşiyle imalathanemizde çalışmaktaydı. Şerife hanımın kocasının imalathanedeki işi, eşimle birlikte nohutları tuzlu tuzsuz leblebi olarak kavurmaktı. Şerife hanım 1940'lı yılların başında Kıbrıs'tan Filistin'e evlendirilen Kıbrıslı Türk kızarındandı. Aile Filistin'de yaşadıkları sırada çıkan siyasi olaylar nedeniyle Kıbrıs'a geri gelmiş ve imalathanemizde iş almışlardı. Şerife hanıma tanıdıkları kendi ismiyle değil de Arap karısı olarak hitap etmekteydiler. Ailenin birkaç çocuğu ve torunları da olmuştur. Kıbrıs İngiliz idaresinde olduğundan kendilerine verilen haktan yararlanan aile Kıbrıs cumhuriyetine geçiş günlerinde Kıbrıs'tan İngiltere'ye göçmüştü.

SONUÇ : evlenip de Araplara giden, yuva kuran, Türk kızlarının resmi olmayan ve araştırmaya dayalı tahmini bilgilerde % 10-15 kadarının iyi hayat yaşayarak mesut bir yuva kurdukları ve çocuklarını oralarda iyi bir şekilde yetiştirip yüksek öğrenim gördükleri; doktor, avukat, ticaret adamı ve öğretmen gibi yüksek öğrenim gerektiren dallarda başarı sağladıkları saptanmıştır. Bir kısmı orada tamamen perişan olmuştur. Türk kızlarının bir kısmı bir yolunu bulup Kıbrıs'a gizli yollardan geri dönmüştür. Ancak buraya dönenlerden de bir kaç genel evlerde çalışarak hayatını kazanmıştır. Birçok Kıbrıslı kız istemedikleri kişilerle evlendirilip, ülkelerinden uzak bir yerlere götürüldü. Aralarında ölenler binlercedir. İkinci, üçüncü kuşak evlatlar gurbet elde yaşamaktadır ve büyük ölçüde Kıbrıs'la ilişkileri kesilmiştir. Çoğu orayı yurt edindiler. Ekonomik zorluklar yüzünden belki de Kıbrıs'a ziyaret için gelememektedirler. Orda onlara sıhhatli yaşam dilerken ölenlere de Allahtan rahmet dileriz.

(Fotoğraf:
Ziba Kiraz)
Altay Sayfı'nın
arşivinden.

Kaçtı ama kurtulamadı

Yıllar önce 14-15 yaşlarında evlendirilip, Araplara gönderilen N.Ö. isimli kız, 1950'li yıllarda bir yolunu bulup, kaçarak Kıbrıs'a geri gelmişti. Ancak bu kez kötü talihi Kıbrıs'ta da devam eden kadın, Kıbrıs'ta muhabbet tellalları tarafından kandırılarak kötü yola düşürülmüştü. uzun yıllar önce aramızdan göçen merhume gibi Arap ülkelerinde daha binlerce Kıbrıslı kızımız vardır.

BİR ARAPIN MEKTUBU

" Hava teptili maksadı ile Kıbrıs'a gelmiş ve Filistin Arapları hakkında yazdıklarımızı ilgi ile takip etmiş bulunan misafir bir Arap bu konu üzerine bize bir mektup göndermiştir. İbret alacağımız noktaları bulunan mektubu aynen aşağıya dercediyoruz.

" Değerli gazetenizin 739 sayılı günün cilveleri sütunun da bay yavuz'un Araplara ve husus ile Filistin Araplarına hücum eden makaleyi okudum. Bu hücumu sebep, Filistin'den gelen Arapların bazıları, Kıbrıslı din kardeşlerinin kızlar ile evlenmeleri ve bunların azınlık teşkil eden bir zümrenin tanrı ve peygamberin emri hilafına olarak aldıkları kızlara fena muamele etmeleridir. Araplar ve husus ile Filistin Araplarının Türklere karşı kalplerinde besledikleri muhabbet çok büyük olduğundan, bunu isar etmek için Türk kızlar ile evlenmek arzusunu gösterirler. Sayın muharrir, eğer Filistin Araplarına hücum edeceği yerde, hiç tanımadıkları ve durumlarını bilmedikleri herhangi yabancı bir erkeğe bir miktar para mukabilinde kızlarının hiçbir hukukuna riayet etmeden satan kız velilerine hücum etmiş olsaydı, daha insafli hareket olmaz mıydı? Şimdi bu hakikat karşısında zalim ve mesuller, kızlarının hiçbir hukukunu düşünmeden tehlikeye atan insanlar değil midir? Şurasını haber vereyim ki, Kıbrıs'ın en büyük lideri Filistin'e gidip, oranın en hakir bir köyünün veyahut bir çobanın kızını istese, acaba verirler mi sanırsınız? Vallahi katiyen vermezler. Çünkü Araplarda, kadının değeri çok yüksek ve kutsidir. Araplar bu hususla meşhurdur. Hatta herhangi bir Arap, kızını değil, atını bile satacağında çok uzun düşünür ve ata almak isteyen kimsenin durum ve şefkatine emin olduktan sonra atını satmağa karar verir. Bununla beraber atı alanın arkasını takip ederek, hayvana iyi muamele yapacağına dair kati söz aldıktan sonra geri döner ve yılda bir defa olsun, uzakta evli bulunan kızlarını ziyaret eden insanlar gibi, atlarını bile gidip ziyaret ederler. İşte bunları belirtirken, hiçbir memlekette eksik olmayan bir takım şerirlerin yüzünden, Araplara kadın zalimi sıfatını vererek onlara hücum etmek doğru olmadığını zanneder ve bütün Kıbrıs dindaşlarına selam ve saygılarımı sunarım. Derviş EL NAŞİR.

Gazetenin yanıtı : mantıki fikirler ile kendi ırkını pek güzel bir şekilde müdafaa eden ve hakikati bütün çıplaklığı ile açığa vuran bu misafirin sözlerini hüsnüniyetle karşılarken, şimdiye kadar çıkan yazılarımızda vakit vakit kız velilerini de suçlu bulduğumuzu ve bunlara zalim değil katil olduklarını iddia ettiğimizi hatırlatmak isteriz. Asıl hücum cephesi ise üçtür.

Birincisi evvelce aldıkları kızların bir çoğunu sefaletе düşüren Araplar; ikincisi

bilmedikleri yabancılara para ile kız satan anne ve babalar. Üçüncüsü de, iki tarafın arasında simsarlık yapan kimselerdir. Biz Kıbrıslılar da Müslüman'ız. Fakat en büyük liderimize Filistin'in bir çoban kızı bile verilmedikten sonra, bir de Filistin çobanlarına kızlarımızı neden verelim? İşte bu noktanın ibretle karşılaşmasını diler ve kızlarımıza kasaplık değil, babalık yapmamızı bir kere daha hatırlatmak isteriz.

GİTTİM , GÖRDÜM VE ÖLDÜM

- Cahit , Araplara satıldıktan sonra aranıp sorulmayan ne bugün 85 ile 97 yaşlarında olan Besire ve Hatice ninenin yaşam öykülerini ve kırgınlıklarını anlattı.

Kıbrıs tarihinin en dramatik yönlerinden ve bugüne kadar yeterince yüzleştirmeyen noktalarından biri ; 1920-50'li yıllarda Kıbrıs'ta Türk kızlarının Filistinliler başta olmak üzere simsarlar aracılığıyla Araplara satılmasıdır.

Emekli öğretmen , araştırmacı – yazar Neriman Cahit ve müzisyen Eralp Adanır bu yıl içerisinde Ürdün'e giderek bu kızlara ve ailelerine ulaştı. Cahit ile mücadele eki için

yaptığımız röportaj , çarpıcı yaşam hikayelerini içeriyor. Birinci kuşaktan Araplara satılan kızlardan ikisini de bularak röportaj yapan Cahit , 85 ve 97 yaşlarında olan Besire ve Hatice ninelerin başından geçen hikayeler ve kırgınlıklarının yanı sıra o dönemde Araplara satılan ve bugün hayatta olmayan kızların da ailelerinden dinlediği hikayelerini bizimle paylaştı. Cahit , röportajımız sırasında bu kızların yaşadığı dramı gözler önüne sererken , bu kızları gelin olarak vermediğimiz ve sattığımız gerçeğinin hiçbir zaman göz ardı edilmemesi gerektiğini vurguladı. Ürdün’de bir enformasyon ofisi açılarak o kızların evlat ve torunları ile bağlantıya geçilmesi gerekliliğinin özellikle dile getirilmesi gerektiğini söyleyen Cahit, bu yönde girişim başlatması arzusunu dile getirdi.

MÜCADELE : Kıbrıslı Türk kızları, Araplara hangi yıllarda yoğunluklu olarak ve ne kadar satıldı?

Neriman Cahit : 1920’lerin ortalarına, hatta sonuna doğru başladı, 1950’lerin sonuna kadar sürdü. Bizden kız alan Araplar genelde Filistinlilerdi. Onların da yurdu Yahudiler tarafından işgal edilmişti. Bizim kızlarımız çok zor şartlarda gittiler. Neredeyse 3500-4000’e yakın kız sattık biz oraya.

Ürdün’e gittiğinizde ne ile karşılaştınız?

Bir hafta Ürdün’e gittiğimde 30 yılın çok daha fazlasını , 30 kat daha fazlasını öğrendim. Birinci ağızdan o dönemde satılan kızlardan ikisiyle konuşma şansımız oldu. Biri 97, diğeri 85 yaşındaydı. Bunun yanında geriye kalanlarında evlatları ve torunlarıyla röportajlar yaptık, annelerinin ninelerinin hikayelerini dinledik.

Buradan kız alan Araplar kimlerdi? Bu kızlar nasıl ailelere gelin gitti?

Şöyle bir şeydi aslında. Haşmet beyin bir sözünü söyleyeyim , " bunu çok merak ediyorsun madem, devam et araştırmaya ama sakın bir gerçeği değiştirme. Biz bu kızları sattık "... Eğer bu konuyu işliyorsanız tek başına o konuyu alamazsınız. O zaman Kıbrıs’ta durum ne idi? Niye bir insan durup dururken evladını uzak bir ülkeye versin ve hiç gidemeyeceğini bildiği halde. Çünkü kendi gidemezdi. Kıbrıs’ta ikinci dünya Savaşı’ndan sonra müthiş bir fakirlik vardı. Rum’da da Türk’te de fakirlik vardı. Bir gerçekten çok ihtiyaçları vardı, hayvanlarına bakacak durumları bile yoktu, borçlanıyorlardı ama onları ödemiyorlardı, tarlaları elinden gidiyordu, hayvanları elinden

gidiyordu. Filistin Arapları burayı çok iyi biliyordu. Çünkü buraya gelip de ticaret yapıyorlardı. Kendileri de Müslüman'dı, Türkler de Müslüman'dı. Mesela tek bir Rum kızı satılmadı.

MAVİ GÖZLÜ KIZLAR DAHA PAHALIYA SATILIYORDU

Bir ikincisi de hala daha biz gittiğimizde dahi sorup araştırdığımız zaman nerdeyse evlenme usulleri çok fazla değişmedi. Orada hala daha düğünü, eşyayı, evi her şeyi erkekler yapar. Birde bir tepsi altın veriyorlar kıza hala daha. E, ne olurdu Kıbrıs'ta ha de en çok 30 Kıbrıs lirası versindi? Burada da hem çok fakirlik vardı. O zamanın parasına göre 5-6 lira bile çok önemliydi 4-5 dönem tarla alırdın. Bir süre önce şarkıcı Selma var onun annesi de oraya satılmış. Genelde bunlar sarı saçlı, mavi gözlü kızlar isterlerdi. " Benim annem ve teyzemde satılmıştı " dedi. " Ama annem esmerdi diye 5 liraya, teyzem sarışındı diye o 50 liraya satılmıştı " demişti. Zaten bu işleri yapan simsarlar vardı.

Bu kızların satılmasına aracılık eden simsarlar kimlerdi? Bu işi nasıl yapıyorlardı?

Bunların tanışmaları simsar Pembe ve simsar Halil'di. Bunlar gidiyorlardı Araplardan eşya, altın getiriyorlardı. Araplar giyiniyor ve doktor, mühendis olarak kendilerini tanıtıyorlardı. Halbuki öyle değil.

KIZLARIN BİR KISMI TALİH BULUYORSA DA, BİRÇOĞU PERİŞAN OLDU

İngiliz askerleri ikinci Dünya Savaşına gittiği zaman bizim buradan Rum ve Türkler çarpışmaya gitmediler ama arka hizmetlerde bulundular. İlk defa bu gerçeğe bu kadar yüz yüze geldiler. Mustafa bitirimde bunlardan biriydi. 1940'larda filan aydınlardan biriydi. Gittiği zaman ' neler oluyor kızlarımıza? Dikkat ' gibisinden yazılar yazdı. Birde broşür çıkardı. 4000 kızımız gitti, bir kısmı talih bulduysa da bir çoğu perişan oldu. Bilmiyorsunuz Araplar 3-4 kadın alabilir. Bazısı üçüncü, dördüncü kadın oldu. Bazıları kendi götördüğü kızı sattı.

NEREDEYSE GENEL EVDE KARDEŞİYLE BİRLİKTE OLUYORDU

Hatta mesela bu gidenlerden bir tanesi genel evde kendi kız kardeşiyle yatma tehlikesiyle karşılaşmış. Oraya giden askerleri Türkçe konuşurken duymuş. Ağlayarak sormuş Kıbrıslı mısınız? Diye. Evet bende böyle böyle, işte şuralıydım ve buraya satıldım şeklinde hikayesini anlatınca ortaya çıkmış. Tabi kardeşi küçükmüş diye o zaman tanımamışlar birbirlerini.

KOCALARININ AİLELERİNDEN DE ZULÜM GÖRDÜLER

Arap kültürü bugün bile kapalı bir kültürdür. Bütün aile bir arada yaşıyordu. Bazıları gerçekten zulüm gördü orda. Kaynanası, kaynatası döver, eltilerle geçinemezlerdi filan. Öyle şeyler anlatırlar ki bir hafta zarfında inanılmayacak gibi. Kafama tuğla gibi oturdu ve geldiğim zaman yazamadım. Masanın başına oturduğum zaman gene de ilk üç kelime yazabildim. Gittim, gördüm ve öldüm.

DENİZİN NE O TARAFINDAN NE BU TARAFINDAN BİZİ DÜŞÜNEN OLMAYACAK

Oraya satılan ve şimdi 85 yaşında olan nineye tercüman gerekmedi. Çok güzel Türkçe konuştuk onunla. Söyledi yani çoğunun mezarı olmadığını. ‘ Bizim mezarımızı kimse bilmiyor, bilmeyecek ‘ dedi. Orada yaşaya yaşaya sanki halk filozofu olurlar. Denizin ne o tarafından ne bu tarafından biziz düşünen olmayacak dedi.

Bizim kızlarımızın ne kadarı mülteci kampına düştü? Buna dair bir bilgi var mı?

Resmi bir rakam yok. BM ölmeyecek kadar bakıyor ve bir sürüde kurallar koyuyorlar. Mesela bir tanesi dedi ki ‘ ben oğlumu evlendireceğim. Yapacak hiç bir şeyim yok ‘... İki küçük odadır kaldıkları. Bir de südürme var ve birbirlerine benziyor daha çok. Bunların içinde bizim röportaj yaptığımız 85 yaşında ki kadında vardı. 7 yıldır aynı yerde oturuyor. Hiç dışarı çıkmamış. Mesela bir başka hikaye anlatıldı bize. Kadının Arap kocası, dışarı çıkmasına izin vermiyormuş. Koskoca yetişkin bir kızı oldu. ‘ anne ben Kıbrıs’a

gidiyorum ‘ diye başını alıp gitmiş. Bu mümkün değil. Kıbrıs’la bir iletişim yok, bir şey yok, o kadar sene orada kalmış. Büyük bir ihtimal öyle bir şey olmadı. Zaten parası yok. O kadın büyük bir ihtimalle bir yerde kayboldu diyorlar. Kadın o kadar canından bezmiş. Kız, babası da ölünce o güne kadar hiç dışarı çıkmamış, sokakta yürümeye korkmuş, becerememiş. Yakın akrabaları anlattı bize.

Konuştüğünüz Kıbrıslı kadınlar Türkçeyi hatırlıyor muydu?

Hepsi Türkçeyi unuttum diyor. Ama sonra çocuklarıyla konuşuyorsunuz ve Arap baba yasakladığı halde çocuklarına annesi kendi nasıl büyütürse burada öyle masallar anlatmış, şarkılar söylemiş. Her ikisinde de denedik biz. 97 yaşında ki kadınla tercüman aracılığıyla konuşuyorduk. Emel Zuharla’nın evinde kalmıştık. O oraya kendi gönlüyle gitti. Yani satılma olayı değil. Onun evinde kaldık bize tercüme ediyordu. Kadın o kadar tutuk ki, kırgınım diyor. 97 yaşında ki kadın, bir yer minderinin üzerinde oturuyor ve konuşmak istemiyor. Niçin konuşmuyorsunuz? Diye sorduğumuzda kırgınım dedi. Niçin diye sorduk? Hiç gelmediniz dedi. İşte geldik dedik. Çok geç kaldınız dedi. Tabi bunları tercüman aracılığıyla konuştuk. Hade Türkçe konuşalım dedim, bilmiyorum dedi. Eralp’e o zamanın türkülerini söyle dedim. Eralp oğlan boynuma dolan diye başlayan türküyü söyledi, dinlemeye başladı, sonra vapurun üç borulu diye bir türkümüz var ya onu söyledi. Vapur onlar için çok çok önemli bir şey. Çünkü giderlerken vapurlar la gittiler. Vapur onlar için mutsuz bir sözcük. Dudakları titremeye başladı. Eralp Çanakkale içinde vurdular beni’yi söylemeye başladığında ikinci satırında ölmeden mezara koydular beni, ölmeden mezara, ölmeden mezara, ölmeden mezara koydular beni diye ağlamaya başladı. Ağlayarak dışarı fırladık, görmeye dayanamadık.

Filistinlilere satılan ve şimdi 80’li 90’lı yaşlarda olan iki kadının kafasındaki Kıbrıs nasıl?

Hala daha köylerindedirler. O zamanki yağmuru düşünür. O zamanki olayları düşünür. O zamanki hayvanları düşünür. Komşuları vardı onları hatırlıyorlar. Birde şundan mutluydular. Kendi ülkelerinden giden biriyle konuşuyorlar ve onu dinliyor. Biz Eralp’le ağlayarak dinledik hepsini. Gecede Ürdün sokaklarında neredeyse ağlayarak dolaştık. Bir tanesini anlattılar, Arap aldı gitti, ondan sonra bir yıl sonra sizin kızınızın çocuğu olmaz diye geri getirdi.

Ondan sonra bir altı ay sonra aylık halini görmüş. Düşünebilir misiniz? Ve nasıl ağlamış annesine babasına, haber vermeyin gelip beni alacak diye. Haber vermişler gelmiş ve almış götürmüş kendini.

Orda ki Türk kızlarının birbirleriyle iletişimi oldu mu?

Orda ki kadınların aralarında ilişki olmadı. Çünkü zaten biri Filistin köyüne gitti, öbürü orasına gitti, en önemlisi de göç ettiler. Yani can havline düşerek göç ettiler. Bir tanesini anlattılar, binlerce insan iki çocuğu ansızın kalabalığın içinde kayboldu. O kalabalık deniz alır gibi aldı iki çocuğu. Kocasını da gözü önünde şehit oldu. İki çocuğu kayboldu. Günlerce, senelerce aramış. Ondan sonra oğlu da aramış kızıyla. 19 yaşında gördüğü oğlunu ondan sonrada 20 yaşında kaybetti oğlunu.

BİZ BU KIZLARA HAKSIZLIK YAPTIK

Bu insanlara biz haksızlıkta yaptık. Mesela dört kardeşler biri oradadır, o günkü anne babalar yaşlanıp ölmüştür. Miras üçe bölündü burada. Hiçbiri demedik ki orada da bir kardeşimiz var diye. Bu hepsi değil, suçlama diye bir olay cetvelimde yoktur. İnsanları yargılamıyorum ama bunlara hiç bir şey yok. Oraya bizim devletimizin büro açması gerek. Bu insanlara bilgi vermek lazım. Mesela orda ki Türk kızlarının akrabaları dünya kadar para harcayıp güneye geliyor pasaport almak için falan. Olur yada olmaz o anlamda söylemiyorum. Ama bir enformasyon dairesi açılması lazım.

Oradan kaçmayı başaranlarda oldu...

Uydurup kaçanlar var, Türkiye yoluyla kaçanlar var. Burada röportaj yaptığımız insanlar var. Hatta Arap koca işte olsa bile onun kardeşleri, kayınpederleri falan peşine düşmüşler. Nefes nefese kaçtığını anlattı. Bütün eşyalarını satmış. Hep yoğurt falan yapar satarmış. Bir tanesi palaz besler satarmış, tüm parayı kocasına vermez biriktirmiş. Bir tanesini kayınvalidesi keşfetti heralde. Palazları kesip yermiş. Ne yaptı gene bütün ev eşyalarını satmış ve kaçtı. Kayınbiraderi düşmüş peşine, asıl köşe kaçmaca falan oynadık diyor ama kaçtı.

Neriman Cahit ve Özen Çatal'ın röportaj sırasında ki fotoğrafı

NÜFUSUN %10'U ARAPLARA SATILDI

● Kıbrıs tarihinin en dramatik yönlerinden ve bugüne kadar yeterince yüzgeçilmeyen noktalarından biri, 1920-50'li yıllarda Kıbrıs'ta Türk kızlarının Filistinliler başta olmak üzere simarlar aracılığıyla Araplara satılması; tarihimizde kara bir sayfa olarak yer aldı

● Neriman Cahit ve Eray Adaner, Araplara satıldıktan sonra arap sorulmayan ve bugün 85 ile 97 yaşlarında olan Besire ve Hatice'nin yaşadıkları hayat ve kurgularını anlattı

● Cahit, "Ürdü'de tanıştık. Otlukların kızına tuğla gibi oturdu ve geldiğim zaman yazamadım. Masanın başına oturduğum zaman yazabildiğim üç kelime 'Gittim, gördüm ve öldüm' oldu"

Dünürçülükte, Araplar Avrupalı kıyafet giyerdi

● "Araplar, burada giydikleri bu Avrupalı kılık kıyafeti bile başka yerlerden ödünç temin ederler, geri dönünce de entarileri tekrar giyerlerdi. Bilhassa köyde yaşayan

Konuyla İlgili Çalışma Yapan Neriman Cahit'in Kitabı Hakkındaki Haber

Gazeteci Yazar Neriman Cahit'in "Tarihsel Süreçte Kıbrıs Türk Kadını" isimli kitabı tanıtıldı.

Limasol Kooperatif Bankası Sponsorluğunda Üniversiteli Kadınlar Derneği'nin yayına hazırladığı kitap hem Türkçe hem İngilizce olarak basıldı.

"Tarihsel Süreçte Kıbrıs Türk Kadını" kitabından elde edilen gelir Neriman Cahit'in "Araplara Satılan Kıbrıslı Kızlar" konusunu işleyeceği kitabı için kaynak olarak kullanılacak.

Limasol Kooperatif Bankası'nda bugün saat 15.00'te gerçekleştirilen kitap tanıtımında, Üniversiteli Kadınlar Derneği Başkanı Gülden Plümer Küçük, Limasol Kooperatif Bankası yetkilisi Hüseyin Kemaller ve Neriman Cahit birer konuşma yaptı.

Gülden Plümer, Üniversiteli Kadınlar Derneği'nin Kıbrıs Türk Kadınının Osmanlı'dan bu yana kültürel, yasal, sosyal gelişimi ve ilerleyişinin öyküsünü topluma kazandırmak için yola çıktığını ve Neriman Cahit'in eseriyle bunu gerçekleştirdiğini söyledi. Plümer, Cahit'in bu eseri topluma kazandırma sürecinde dernekleriyle işbirliği yapmasından onur duyduklarını dile getirdi.

Kıbrıs Türk halkının global dünya şartlarında göç eden, göç alan ve değişen yaşam koşullarından dolayı yitirdiği kültürünü, gelenek ve göreneklerini, hayatta olan ve hatırlayan nesille yapılan araştırmalarla ortaya koyan kitabın kendilerini çok duygulandırdığını belirten Plümer, bugün kullanılan bazı terimlerin, gelenek ve göreneklerin esas kökenlerini anlamının ve geçmişle kucaklaşmanın her toplum bireyinin ihtiyacı ve hakkı olduğunu söyledi.

Plümer, “Tarihsel Süreçte Kıbrıs Türk Kadını” adlı kitabın satışından elde edilecek gelirin de “Araplara Satılan Kıbrıslı Türk Kızlar” isimli çalışmalara katkı sağlayacağını kaydederek, gönüllülük ve sponsorluk esasıyla çalışan desteklerinin bu kitabın basımında da aynı yöntemi kullandığını belirtti. Plümer, kitabın hazırlanışının her safhasında emek verenlere teşekkür etti.

CAHİT

Gazeteci Neriman Cahit ise, kendisini bildiği zamandan beri “köyden şehre okumaya getirilen kız çocuğu” olarak sürekli sorgulamanın ve araştırmanın yaşam tarzı haline geldiğini, bugün tanıtımı yapılan kitabın da bunların bir sonucu olduğunu belirtti.

50 yıl boyunca hem gazetecilik hem de öğretmenlik mesleğini birlikte yürüttüğünü söyleyen Cahit, ikisinin de insana dayalı olduğunu ve zamanla insanın sadece kafasına güvenerek bir yerlere gelebileceğini öğrendiğini söyledi.

Cahit, ziyaret ettiği köylerde Kıbrıs Türk insanını, özellikle de kadını tanıma fırsatı bulduğunu, bazen kadın olmasaydı da bu konunun peşine bu kadar çok düşüp düşmeyeceğini merak ettiğini söyledi.

Kıbrıs Türk toplumunun sosyal ve kültürel tarihinin bulunmadığını, kendi yazar çizерinden , kadınından bahsetmeyen tek toplum olduğunu belirten Cahit, Kıbrıs Türk toplumunun “kendi akımının önünü kesen dere gibi” olduğunu belirtti.

Neriman Cahit, sosyal bellek oluşturma bir zorunluluk olduğunu ve herkesin üzerine düşeni yapması gerektiğini ifade ederek, kitabında 18 civarında farklı konu işlediğine değinerek, kitabın oluşumunda katkı koyan herkese teşekkür etti.

“Tarihsel Süreçte Kıbrıs Türk Kadını” kitabından elde edilen gelirle bundan sonraki kitabında işleyeceği Ürdün’e satılan Kıbrıslı Türk kızları konusunda araştırma fırsatı bulacağını kaydeden Cahit, toplumların en korktuğu şeyin “günahlarıyla yüzleşmek” olduğunu belirtti.

<http://www.kibrisgenctv.com/haber/k16/2451/%22Tarihsel-Surecte-Kibris-Turk-Kadini%22-tanitildi.html>